

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Kielcach

LKI.410.002.05.2023

Pani
Iwona Kijewska
Dyrektor Zespołu Szkół nr 3 w Kielcach
Al. Legionów 4
25-035 Kielce

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/059 – Funkcjonowanie szkolnych systemów oceniania osiągnięć edukacyjnych i zachowania uczniów w województwie świętokrzyskim

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	VII Liceum Ogólnokształcące im. Józefa Piłsudskiego (dalej: Liceum) w Zespole Szkół Nr 3 w Kielcach (dalej także Szkoła).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Iwona Kijewska, Dyrektor Zespołu Szkół Nr 3 w Kielcach (dalej: Dyrektor).
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Tworzenie i wdrażanie szkolnych systemów oceniania uczniów.2. Realizacja i dokumentowanie procesu oceniania uczniów.3. Nadzór pedagogiczny nad ocenianiem uczniów.
Okres objęty kontrolą	Lata szkolne 2020/2021-2022/2023. Dla realizacji celów kontroli mogły być wykorzystane dowody sporządzone w latach wcześniejszych, związane z przedmiotem kontroli, a także dane statystyczne dotyczące tych okresów.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Iwona Rezner, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LKI/22/2023 z 9 lutego 2023 r.2. Arkadiusz Pawlik, specjalista kontroli państwowej, upoważnienia do kontroli nr LKI/15/2023 z 10 stycznia 2023 r. oraz nr LKI/53/2023 z 14 kwietnia 2023 r. (akta kontroli str. 1-5, 692-693)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą wewnątrzszkolne zasady oceniania osiągnięć edukacyjnych i zachowania uczniów w Liceum nie zostały opracowane z należytą starannością i funkcjonowały nie do końca prawidłowo. Związane to było z wprowadzeniem od roku szkolnego 2022/2023 istotnych zmian w systemie oceniania uczniów, których podstawowym wyrazem była rezygnacja z różnicowania wag ocen przyznawanych za różne formy aktywności i osiągnięte efekty kształcenia. Celem modyfikacji systemu było pobudzenie w uczniach motywacji do systematycznego zdobywania wiedzy, a do zainicjowania zmian przyczyniły się doświadczenia z okresu pandemii – niektóre wprowadzone w związku z nauczaniem zdalnym modyfikacje okazały się przydatne po powrocie do nauki stacjonarnej. Jakkolwiek uzasadnienie wprowadzenia zmian w systemie oraz zaangażowanie w ten proces – poza kadrami zarządzającą i nauczycielami – także uczniów oraz ich rodziców NIK ocenia pozytywnie, to przygotowanie niektórych dokumentów, w tym zmienionego Statutu Szkoły oraz dwóch spośród czterech zbadanych przedmiotowych zasad oceniania³ było nierzetelne. Na powstanie uchybień w ocenianiu uczniów pewien wpływ miała także zmiana aplikacji wykorzystywanej do prowadzenia dziennika elektronicznego.

Statut był nierzetelny, gdyż zawierał postanowienia nie w pełni zgodne z odpowiednimi przepisami prawa (m.in. przy określaniu niektórych terminów podawano je w dniach zamiast w dniach roboczych), a wprowadzając zmienioną numerację paragrafów nie zaktualizowano tych numerów przy określaniu odwołań (w konsekwencji niektóre przepisy odwoływały się do postanowień, które nie dotyczyły regulowanych spraw). Ponadto nieprawidłowe brzmienie postanowień Statutu w odniesieniu do oceny zachowania uczniów spowodowało niejednołą interpretację tych postanowień przez nauczycieli. W jednej z klas wychowawca – zgodnie ze Statutem, ale odmiennie niż pozostali – nie przyznawał tzw. „startowych” punktów⁴ przy ustalaniu tej oceny w II półroczu, w konsekwencji uczniowie w tym oddziale otrzymywali oceny niższe, niż w innych. Niektórzy otrzymali gorszą ocenę roczną od śródrocznej nawet w sytuacji, kiedy faktycznie ich zachowanie w II półroczu uległo poprawie, co mogło mieć efekt odwrotny do zamierzonego, tzn. wpływać na zmniejszenie motywacji do właściwego zachowania. Wewnątrzszkolne zasady oceniania⁵ i inne procedury dotyczące oceniania zostały udostępnione społeczności szkolnej i rodzicom, a proces oceniania uczniów był właściwie dokumentowany.

Dyrektor nie w pełni skutecznie sprawowała nadzór pedagogiczny w zakresie związanym z przedmiotem kontroli, mimo iż zachowała ona formalne wymogi w tym obszarze. Nie zapewniła jednak prawidłowego opracowania Statutu oraz jednolitego podejścia nauczycieli przy wystawianiu rocznych ocen zachowania, a także nie zapobiegła sformułowaniu niewłaściwych przedmiotowych zasad oceniania z przynajmniej dwóch przedmiotów. Kontrola ujawniła także przypadki wystawiania ocen rocznych niewynikających ze średniej ocen cząstkowych. Jeden egzamin klasyfikacyjny dla ucznia realizującego indywidualny tok nauki, przeprowadzono bez podstawy prawnej. Stwierdzona nieprawidłowość dotycząca nieodpowiedniej formy prawnej uchwał dotyczących planów nadzoru pedagogicznego nie miała istotnego wpływu na kontrolowaną działalność.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej także PZO.

⁴ Zgodnie ze Statutem ocena zachowania była wystawiana na podstawie liczby zdobytych punktów (przyznawanych za zachowania pożądane i odejmowanych za niewłaściwe), a na początku roku szkolnego należało uczniom wpisać 120 punktów „startowych”, odpowiadających ocenie dobrej.

⁵ Dalej także WZO.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Tworzenie i wdrażanie wewnątrzszkolnych systemów oceniania uczniów

Opis stanu faktycznego

VII Liceum Ogólnokształcące im. Józefa Piłsudskiego wchodziło w skład Zespołu Szkół Nr 3. Organem prowadzącym Szkołę było miasto Kielce.

(akta kontroli str. 25)

W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 w Liceum funkcjonowało odpowiednio 24, 23 i 28 oddziałów klasowych, w których uczyło się 806, 795 i 957 uczniów⁷ (w tym odpowiednio: 12, 11 i 12 uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz ośmioro, dwoje i pięcioro uczniów objętych nauczaniem indywidualnym). Kadra pedagogiczna liczyła odpowiednio: 77, 77 i 84 nauczycieli. W powyższym okresie kształcono w oddziałach o profilach: medycznym, psychologiczno-pedagogicznym, ekonomicznym, dziennikarskim, politechnicznym, prawniczym, ogólnokształcącym, turystycznym oraz sportowym⁸. Dokumentację przebiegu procesu nauczania prowadzono w formie dziennika elektronicznego (e-dziennik): w roku szkolnym 2020/2021 w aplikacji *Librus*, a od roku szkolnego 2021/2022 w aplikacji *Vulcan*.

(akta kontroli str. 93-97, 231)

Na posiedzeniu Rady Pedagogicznej (dalej także Rada) 12 września 2019 r.⁹ Dyrektor powołała Zespół do spraw statutu, którego przewodniczącą została Anna Dyrduł (dalej: przewodnicząca).

W okresie objętym kontrolą NIK, obowiązywał Statut Szkoły (dalej: Statut) przyjęty uchwałą Rady z 25 listopada 2019 r., zgodnie z art. 80 ust. 2 pkt 1 w związku z art. 82 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe¹⁰. W Szkole nie powołano rady szkoły i zgodnie z art. 82 ust. 2 ww. ustawy jej zadania realizowała Rada Pedagogiczna. W ww. uchwale, jak wyjaśniła Dyrektor, przez przeoczenie nie przywołano art. 80 ust. 2 pkt 1 Prawa oświatowego.

Na plenarnym posiedzeniu Rady w dniu 23 czerwca 2022 r. Dyrektor poprosiła o przygotowanie propozycji zmian do Statutu w związku z uwagami nauczycieli, rodziców i uczniów dotyczącymi WZO, w szczególności wag ocen i warunków promocji. Uchwałą Rady z 30 sierpnia 2022 r. wprowadzono zmiany do Statutu polegające na:

- dodaniu w dziale I *Organizacja pracy szkoły* rozdziału III *Nauczanie zdalne* (§§ od 31 do 38);
- dodaniu w dziale IV *Spółeczności szkoły* rozdziału III *Nagrody i kary* punktów 3, 4, 5, 6 w § 52;
- wprowadzeniu zapisów w dziale V *Szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego*;
- dokonaniu zmian w dziale V rozdziale III *Zasady klasyfikacji śródrocznej i rocznej*, polegających na zastąpieniu dotychczas stosowanych wag (od jeden do trzy) wagą jeden oraz zmianie w ustępach 3 i 4 dotyczących warunków uzyskania oceny pozytywnej na koniec półrocza i roku szkolnego.

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Wg stanu na 30 września 2020 r., 30 września 2021 r. i 30 września 2022 r.

⁸ Profil ogólnokształcący tylko w roku szkolnym 2020/2021, a dwa ostatnie profile od roku szkolnego 2022/2023.

⁹ Protokół Rady nr 4/2019/2020.

¹⁰ Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, ze zm.

Statut zamieszczono na stronie internetowej Zespołu Szkół w zakładce Szkoła_Dokumenty Szkolne_Statut Szkoły¹¹. Znajdował się tam link do tekstu Statutu wraz z załącznikami oraz informacja, że *Tekst Statutu Zespołu Szkół nr 3 w Kielcach jest do wglądu w bibliotece szkolnej.*

(akta kontroli str. 7-80, 153-154, 243, 702-706)

Jak oświadczyła przewodnicząca od 25 listopada 2019 r. do końca roku szkolnego 2021/2022 członkowie Zespołu ds. Statutu służyli radą i pomocą nauczycielom, uczniom oraz rodzicom w zakresie obowiązujących przepisów Statutu i WZO. Dnia 30 sierpnia 2022 r. na posiedzeniu Rady przychyłono się do prośby uczniów i rodziców, aby wszystkie oceny otrzymały wagę 1, ale pozytywną ocenę śródroczną otrzymuje uczeń, który uzyskał średnią ocen co najmniej 1,75 i zaliczył na ocenę pozytywną co najmniej połowę prac klasowych. Zebrania robocze zespołu nie były protokołowane, ponieważ przepisy obowiązujące w szkole tego nie regulują.

(akta kontroli str. 298-299)

Stosownie do art. 98 ust. 1 pkt 8 Prawa oświatowego, w Statucie określono WZO. W Dziale V *Szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego* w §§ 57-61 Statutu określono skalę bieżących, śródrocznych i rocznych ocen osiągnięć edukacyjnych uczniów oraz kryteria ich wystawiania, co było zgodne z § 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych¹² (dalej: rozporządzenie w sprawie oceniania). W § 60 ust. 6 Statutu zaznaczono, że *szczegółowe zasady dotyczące form i kryteriów oceniania formułują nauczyciele w ramach zespołów przedmiotowych*. Ustalone zasady stanowiły przedmiotowe zasady oceniania (PZO) i obowiązywały wszystkich nauczycieli przedmiotu.

Ocenianie wewnątrzszkolne miało na celu m.in.: informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i jego zachowaniu oraz postępach w nauce; udzielaniu uczniowi pomocy w samodzielnym planowaniu rozwoju; motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce i zachowaniu (§ 57 ust. 2 pkt 1-3 Statutu). Zgodnie z § 60 ust. 8 Statutu rodzice uczniów mieli uzyskiwać informację o bieżących wynikach w nauce i zachowaniu swoich dzieci podczas zebrań rodziców z wychowawcą; indywidualnych rozmów z wychowawcą lub innymi nauczycielami w czasie dni otwartych; rozmów telefonicznych z wychowawcą; wglądu do dziennika elektronicznego. Rodzice, zgodnie ze Statutem (§ 61 ust. 10) mieli obowiązek na bieżąco sprawdzać wpisy w dzienniku elektronicznym i uczestniczyć w zebraniach rodziców – w przeciwnym razie nie mogli powoływać się na brak informacji o postępach dziecka w nauce.

Bieżące ocenianie osiągnięć edukacyjnych ucznia oraz Zasady klasyfikacyjnej oceny śródrocznej i rocznej opisano odpowiednio w rozdziale II oraz III. W przypadku ocen bieżących wskazano, że mogą one być ustalane z użyciem znaku „+” za wyjątkiem oceny celującej. Ocenianie ucznia powinno być przeprowadzane systematycznie, a liczba ocen cząstkowych w semestrze w latach szkolnych 2020/2021-2021/2022 wynikała z zapisów określonych w PZO, a od roku szkolnego 2022/2023 powinna być o dwie większa niż liczba lekcji danego przedmiotu w tygodniowym planie zajęć. Nauczyciel powinien uzasadnić oceny ustnie, a w przypadku prac pisemnych na pracy ucznia. W terminie dwóch tygodni nauczyciel był zobowiązany do sprawdzenia prac pisemnych i nie mógł przeprowadzić kolejnej pracy klasowej lub sprawdzianu w sytuacji, gdy poprzednie prace pisemne nie zostały ocenione i omówione.

¹¹ <https://zsnr3.kielce.eu/statut-szkoly>.

¹² Dz. U. poz. 373, ze zm.

Wskazano formy sprawdzania wiedzy i umiejętności ucznia, tj. prace klasowe, sprawdziany, kartkówki, odpowiedzi ustne, prace domowe, aktywność, diagnozy i próbne egzaminy zewnętrzne (matura próbna), przy czym zaznaczono, że poprawie podlega jedynie praca klasowa, a oceny z diagnozy i matury próbnej nie wpływają na wynik klasyfikacji śródrocznej ani rocznej i mają charakter informacyjny. Prace klasowe, sprawdziany i kartkówki miały być punktowane, a przeliczenie punktów na stopnie szkolne miało odbywać się według skali procentowej.

W przypadku oceny z wychowania fizycznego (WF), zgodnie ze Statutem, należało brać pod uwagę wysiłek wkładany przez ucznia, systematyczność udziału ucznia w zajęciach oraz aktywność ucznia w działaniach podejmowanych przez szkołę na rzecz kultury fizycznej.

Statut przewidywał też możliwość zgłaszania nieprzygotowania do zajęć, co regulowały przepisy PZO. Sprawdzone i ocenione prace nauczyciel był zobligowany przechowywać do końca roku szkolnego i na wniosek ucznia lub jego rodziców udostępniać im do wglądu (możliwość zrobienia zdjęcia, zrobienia kopii).

Zgodnie z § 62 ust.1 Statutu *przy ustalaniu oceny śródrocznej i rocznej nauczyciel bierze pod uwagę oceny bieżące ucznia z poszczególnych form sprawdzania wiadomości i umiejętności z uwzględnieniem wag.*

W rozdziale IV *Tryb informowania uczniów i ich rodziców o przewidywanych ocenach rocznych* Statutu określono nie tylko sposoby i terminy informowania o ocenie rocznej, ale też o śródrocznej. Zarówno Dyrektor jak i przewodnicząca wyjaśniły, że w § 63 ust. 5 omyłkowo znalazł się zapis o ocenie śródrocznej. Nie udzieliły one odpowiedzi, dlaczego w rozdziale tym znajdują się zapisy dotyczące oceny śródrocznej (§ 63 ust. 6) oraz dlaczego w Statucie nie ma analogicznego rozdziału dotyczącego oceny śródrocznej.

(akta kontroli str. 7-80, 98-152, 285-290, 300-308)

Wyjaśniając, jaką rolę w bieżącym ocenianiu ma ocena niedostateczna plus, czy jest to ocena potrzebna czy nie i jak uczniowie postrzegają otrzymanie takiej oceny, nauczyciele wskazywali m.in., że *ocena ta nie jest oceną pozytywną, lecz o jej wprowadzenie zabiegali uczniowie od kilku lat i Rada Pedagogiczna przychyliła się do ich prośby w tym roku szkolnym. Poza tym to sygnał dla ucznia i rodzica, że niewiele brakuje do oceny pozytywnej.* Inny nauczyciel podał: *Oceny niedostateczna plus i bardzo dobra plus zostały wprowadzone do skali ocen na prośbę uczniów. Ocena 1+ wskazuje na pewien poziom opanowania wiadomości czy umiejętności i świadczy o tym, że uczeń musi się troszkę bardziej przyłożyć, aby uzyskać ocenę pozytywną. Stawianie oceny niedostatecznej uczniowi, który uzyskał z testu 5% i uczniowi, który uzyskał 39% nie było sprawiedliwe. Takie argumenty przedstawiali uczniowie i nauczyciele się do tego przychyliłi. Ponadto „+” zwiększa szanse ucznia na uzyskanie oceny pozytywnej.*

(akta kontroli str. 449, 502)

Odnosnie uzasadnienia rezygnacji z przyznawania ocenom za różne formy aktywności zróżnicowanych wag nauczyciele wyjaśniali:

- *na czas zdalnego nauczania w roku szkolnym 2020/2021 na wniosek nauczycieli jednogłośnie przegłosowany na Radzie Pedagogicznej wagi ocen zostały zawieszony. Po powrocie do szkoły uczniowie i rodzice z aprobatą wypowiedzieli się na temat wszystkich ocen z wagą 1. Na ich prośbę dokonano zmian w WZO;*
- *system wagowy obowiązywał w naszej szkole przez wiele lat (...) wadami było m.in. to, że jeżeli uczeń uzyskał ocenę niedostateczną z jednego ważnego sprawdzianu wagi trzy, to tracił możliwość otrzymania satysfakcjonującej oceny, która wcześniej wypadła mu i nie był w stanie odrobić tego innymi pozytywnymi ocenami. Z kolei uczeń, który dostał ocenę pozytywną z takiego sprawdzianu*

zwykle tracił motywację do dalszej nauki i nic nie robił, bo i tak wypadła mu ocena pozytywna. Samorząd Uczniowski wnioskował o tę zmianę;

- *system średniej ważonej nie był do końca zadowalający. Ani nie wpływał na systematyczność pracy ucznia, ani nie pozwalał na rzetelną ocenę jego wiadomości i umiejętności. (...). Ocena powinna spełniać rolę kształtującą, czyli zachęcać (lub zmuszać) do systematycznej pracy i rozwoju ucznia.*

(akta kontroli str. 449, 472, 491)

Odnosnie zawieszenia wag w roku szkolnym 2020/2021 Dyrektor wyjaśniła, że zmianę tę wprowadziła zarządzeniem. *Podjęcie uchwały wiązałoby się z wprowadzeniem zmian w Statucie Szkoły, a w sierpniu 2020 roku nikt nie był w stanie określić, w jakiej formie nauczanie w roku szkolnym 2021/2022 i później będzie się odbywało. O decyzji rady pedagogicznej uczniowie zostali poinformowani we wrześniu na pierwszych zajęciach, a rodzice na wywiadówce.*

(akta kontroli str. 702-706)

NIK zauważa, że rezygnacja z klasyfikacji uczniów z wykorzystaniem oceny ważonej wiązało się ze zmianą ustaleń statutowych, do czego zgodnie z art. 80 ust. 2 pkt 1 Prawa oświatowego była uprawniona tylko Rada Pedagogiczna.

W Statucie znajdowały się postanowienia dotyczące poprawy bieżącej oceny z pracy klasowej (§ 61 ust. 2 pkt 1 lit. a). Warunki i tryb uzyskania oceny klasyfikacyjnej wyższej niż przewidywana opisano w §§ 73 i 74 Statutu. Uczeń mógł uzyskać wyższą ocenę po złożeniu na ręce wychowawcy klasy pisemnego wniosku wraz z uzasadnieniem w terminie dwóch dni po uzyskaniu informacji o ocenie przewidywanej (§ 73 ust. 1 i 2). Możliwość ubiegania się o podwyższenie oceny mogła dotyczyć tylko uczniów spełniających następujące warunki (§ 74):

- 1) frekwencja na zajęciach z danego przedmiotu nie niższa niż 80% (z wyjątkiem długotrwałej choroby);
- 2) wszystkie nieobecności na zajęciach są usprawiedliwione i nie wynikają z celowego opuszczenia zajęć;
- 3) przystąpienie do wszystkich przewidzianych przez nauczyciela form sprawdzianów i prac pisemnych;
- 4) uzyskanie z wszystkich sprawdzianów i prac pisemnych ocen pozytywnych (wyższych niż ocena niedostateczna), również w trybie poprawy ocen niedostatecznych;
- 5) uzyskanie z co najmniej połowy ocen cząstkowych ocen równych lub wyższych od oceny, o którą się ubiega;
- 6) skorzystanie ze wszystkich oferowanych przez nauczyciela form poprawy, w tym konsultacji indywidualnych.

Zgodnie z § 62 ust. 5 Statutu, jeśli do wystawienia oceny klasyfikacyjnej śródrocznej/rocznej (ustalanej zgodnie z § 62 ust. 2)¹³ brakuje nie więcej niż 0,05, to nauczyciel może ustalić wyższą ocenę śródroczną/roczną, przy czym zasada ta nie dotyczy oceny dopuszczającej.

Ponadto uczeń, który w wyniku klasyfikacji śródrocznej uzyskał ocenę niedostateczną był zobowiązany poprawić tę ocenę w terminie i formie ustalonej przez nauczyciela (§ 62 ust. 6), ale nie później niż do końca lutego (klasy maturalne) lub do końca marca (klasy młodsze). Laureat konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim lub ogólnopolskim, bądź laureat lub finalista olimpiady przedmiotowej otrzymuje z danych zajęć edukacyjnych celującą roczną ocenę kwalifikacyjną (§ 62 ust. 10 i 11).

W okresie nauki zdalnej w Statucie¹⁴ określono zasady monitorowania postępów uczniów i sposoby weryfikacji wiedzy i umiejętności uczniów oraz organizację zajęć

¹³ Celujący dla średniej śródrocznej/rocznej od 5,61; bardzo dobry od 4,61; dobry od 3,61; dostateczny od 2,61.

¹⁴ Obowiązującym od 1 września 2022 r.

z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz sposób potwierdzania uczestnictwa w zajęciach. Wprowadzone zostały także postanowienia dotyczące sprawdzania wiadomości i umiejętności oraz warunków i sposobu przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych i poprawkowych (§§ 32-38).

(akta kontroli str. 7-80)

Zgodnie z § 73 ust. 3 i 4 Statutu uczeń mógł uzyskać wyższą niż przewidywana roczną ocenę klasyfikacyjną zachowania po złożeniu przez siebie lub rodzica pisemnego wniosku (na ręce wychowawcy) z uzasadnieniem w tej sprawie, w terminie do 2 dni po uzyskaniu informacji o ocenie przewidywanej. W Statucie nie określono jednak warunków, jakie uczeń powinien spełnić, aby ubiegać się o wyższą ocenę. Jak wyjaśniła Dyrektor, nie zwrócono na to uwagi, ponieważ żaden uczeń nie wystąpił do tej pory z takim wnioskiem.

(akta kontroli str. 7-80, 702-706)

Przewodnicząca wyjaśniła, że przepis ten zostanie opracowany i wprowadzony do Statutu.

(akta kontroli str. 300-308)

W Statucie, który obowiązywał w latach szkolnych 2020/2021-2021/2022, różnym formom sprawdzania wiedzy i umiejętności ucznia przypisano różne wagi. Zgodnie z § 62 ust.1 Statutu obowiązującego od 1 września 2022 r. (poza diagnozą i maturą próbną, które nie są brane pod uwagę jako forma sprawdzenia wiedzy) wszystkim formom sprawdzenia wiedzy i umiejętności przypisano tę samą wagę – jeden, co oznaczało, że np. praca domowa miała taki sam wpływ na ocenę śródroczną lub roczną co praca klasowa.

W latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 w Statucie nie było postanowień dotyczących minimalnej liczby ocen bieżących, które uczeń powinien otrzymać w półroczu, co szerzej opisano w obszarze 2. wystąpienia.

(akta kontroli str. 4-80)

Dyrektor wyjaśniła: od roku szkolnego 2022/2023 zrezygnowaliśmy z wag i klasyfikowania uczniów w oparciu o średnią ważoną. Oceny ważne budziły wiele kontrowersji wśród uczniów i ich rodziców. Zarzucano nam, że oceny nie są sprawiedliwe, np.: otrzymanie przez ucznia oceny niedostateczny z wagą trzy bardzo utrudniało otrzymanie oceny bardzo dobry na koniec półrocza, co zniechęcało ucznia do pracy. W związku z tym od września 2022 roku wszystkie oceny mają tę samą wagę jeden. Hierarchia ocen została zachowana – pozytywną ocenę śródroczną otrzymuje uczeń, który uzyskał średnią ocen co najmniej 1,75 i zaliczył na ocenę pozytywną co najmniej połowę prac klasowych w semestrze – § 62 ust. 3 Statutu. Diagnoza i matura próbna mają jedynie charakter informacyjny i zgodnie z zarządzeniem władz oświatowych nie mogą wpływać na ocenę śródroczną / roczną.

(akta kontroli str. 285-290)

W latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 Dyrektor wprowadziła cztery zarządzenia w sprawie sposobu organizacji funkcjonowania Szkoły w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania placówek oświatowych wynikających z epidemii COVID-19¹⁵. Zarządzenia te obowiązywały w okresach: 24 października 2020 r. – 31 maja 2021 r., 20 grudnia 2021 r. – 9 stycznia 2022 r., 31 stycznia – 20 lutego 2022 r. i określono w nich m.in. organizację nauczania na odległość; obowiązki wychowawców, pedagoga i psychologa w czasie nauczania zdalnego; warunki i sposób przeprowadzania egzaminu klasyfikacyjnego, egzaminu poprawkowego, sprawdzianu wiadomości i umiejętności oraz warunki i sposób ustalania rocznej oceny klasyfikacyjnej w przypadku wniesienia zastrzeżenia do trybu

¹⁵ Nr 6a/2020/2021 z 24 października 2020 r., nr 7/2020/2021 z 15 maja 2021 r., nr 4a/2021/2022 z 17 grudnia 2021 r.

ustalenia tej oceny; zasady monitorowania postępów uczniów; zasady i sposoby oceniania; zasady bezpiecznego korzystania z narzędzi informatycznych i internetu.

(akta kontroli str. 155-182)

Pomiędzy 10 września a 16 października 2020 r. oraz pomiędzy 28 października a 17 grudnia 2021 r. Dyrektor wprowadzała naukę zdalną dla poszczególnych klas, trwającą od dwóch do ośmiu dni, każdorazowo uzyskując zgodę Wydziału Edukacji, Kultury i Sportu Urzędu Miasta Kielce oraz pozwolenie Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kielcach. Przyczynami wprowadzenia nauki zdalnej były przebywanie uczniów na kwarantannie albo pozytywny wynik testu na COVID-19 ucznia lub nauczyciela.

(akta kontroli str. 183)

Badaniem szczegółowym objęto cztery PZO obowiązujące w roku szkolnym 2021/2022, tj. z matematyki, chemii¹⁶, języka angielskiego¹⁷ i wychowania fizycznego (WF). Ich analiza wykazała, że:

- umieszczono w nich wykazy umiejętności i wiadomości, które powinny zostać opanowane na danym poziomie kształcenia oraz kryteria i dotyczące poszczególnych ocen; wskazano wagi dla poszczególnych form sprawdzania wiadomości i umiejętności. Szczegółowe wymagania edukacyjne, jakie powinien spełnić uczeń w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów udostępniono na stronie internetowej szkoły¹⁸;
- w PZO z matematyki, chemii i języka angielskiego ujęto rodzaje aktywności uczniów, które podlegają ocenie (m.in. odpowiedzi ustne, sprawdziany pisemne, kartkówki, prace domowe, aktywność na lekcji); w przypadku WF wskazano umiejętności ruchowe, utylitarne i organizacyjne;
- PZO z matematyki, chemii i języka angielskiego zawierały sposoby dokonywania oceny z ww. form aktywności; w PZO z WF wskazano, że oceny są odzwierciedleniem postawy ucznia do zdrowia psychofizycznego i własnej sprawności, stosunku ucznia do przedmiotu, umiejętności ruchowe, postępy w usprawnianiu się ucznia, zaangażowanie i wysiłek włożony w zdobywanie umiejętności;
- we wszystkich PZO wskazano sposoby ustalania bieżących, semestralnych i końcowych ocen klasyfikacyjnych;
- w PZO z matematyki i języka angielskiego opisano tryb i warunki ubiegania się przez ucznia o uzyskanie wyższej niż przewidywana oceny klasyfikacyjnej¹⁹;
- w PZO z WF wskazano, że za reprezentowanie Szkoły na międzyszkolnych zawodach sportowych lub udział w pozaszkolnych zajęciach sportowych (SKS, kluby sportowe) ocenę ucznia należy podnieść o jeden, przy czym w drugim z przypadków nie dotyczyło to uczniów z frekwencją poniżej 50% oraz uzyskania końcowej oceny niedostatecznej;
- w PZO z WF wskazano, że jeżeli uczeń jest obecny na zajęciach, pomimo tego bez wyraźnej przyczyny nie bierze aktywnego udziału w lekcji, jego ocena za dany okres oceniania zostaje obniżona o 0,5 oceny za każdą taką jednostkę lekcyjną;
- zgodnie z PZO z matematyki nauczyciel był obowiązany dostosować wymagania edukacyjne ucznia do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się; w PZO z chemii opisano formy, metody

¹⁶ PZO z chemii i przedmiotów zawodowych.

¹⁷ PZO z języków obcych.

¹⁸ <https://zsnr3.kielce.eu/wymagania-edukacyjne>

¹⁹ Identyczne jak w § 74 Statutu.

i sposoby dostosowań wymagań edukacyjnych w stosunku do uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych w odniesieniu do konkretnych rozpoznań; w PZO z języka angielskiego i WF nie określono wymagań edukacyjnych w odniesieniu do uczniów z dysfunkcjami.

(akta kontroli str. 98-152, 702-706)

(akta kontroli str.)

Nauczyciele języka angielskiego wyjaśnili, że nie zamieszczono ich ponieważ: (...) *Nauczyciel na początku roku szkolnego informuje o wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do otrzymania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych (...) jest obowiązany indywidualizować pracę z uczniem na zajęciach edukacyjnych odpowiednio do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia. Obowiązany jest również dostosować wymagania edukacyjne, o których mowa w art. 44b ust. 8 pkt 1, do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia, dlatego na podstawie zaleceń zawartych w opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się lub orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego formułują dostosowania wymagań edukacyjnych dla konkretnych uczniów.*

Nauczyciele WF wyjaśnili, że *wymagania edukacyjne w odniesieniu do uczniów z dysfunkcjami, tworzone są indywidualnie dla każdego ucznia o takiej potrzebie. Jeżeli uczeń posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wytyczne do pracy z nim znajdują się w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym. Jeżeli dysfunkcje dotyczą stanu zdrowia ucznia, wskazówek udziela lekarz specjalista na zwolnieniu lekarskim.*

(akta kontroli str. 221-224, 227-228)

NIK zauważa, że ujęcie w PZO ww. dostosowań mogłoby poprawić dostępność tych informacji także dla innych osób.

Ani Dyrektor, ani cztery nauczycielki (wychowawczynie) nie zidentyfikowały problemów związanych z obniżaniem oceny śródrocznej i rocznej o pół stopnia za każdą godzinę lekcyjną uczniom, którzy byli obecni na zajęciach, ale bez wyraźnej przyczyny nie biorą aktywnego udziału w zajęciach (pkt 5 przedmiotowych zasad oceniania z WF). Wskazały one, że ani rodzice, ani uczniowie nie zgłaszali zastrzeżeń do ocen klasyfikacyjnych z wychowania fizycznego. Dyrektor wyjaśniła, że oceny te powinny uwzględniać przede wszystkim przygotowanie do zajęć, a nie możliwości motoryczne, sprawnościowe czy wytrzymałościowe.

(akta kontroli str. 449, 461, 474, 493, 502)

Stosownie do art. 98 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe²⁰ w Statucie określono WZO. Zgodnie z tym dokumentem śródroczną i roczną klasyfikacyjną ocenę zachowania należało ustalić według skali określonej w § 11 ust. 2 rozporządzenia w sprawie oceniania, przy uwzględnieniu podstawowych obszarów, o których mowa w § 11 ust. 1 tego rozporządzenia. Na początku każdego roku szkolnego wychowawca klasy miał informować uczniów oraz ich rodziców o warunkach i trybie uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny zachowania (§ 60 ust. 2 pkt 2).

Zgodnie z § 69 Statutu w Liceum obowiązywał punktowy system oceniania zachowania uczniów, a wyjściową oceną zachowania była ocena dobra. Na początku każdego roku szkolnego uczeń otrzymywał 120 punktów, a ocena śródroczna i roczna odpowiadała liczbie zdobytych punktów: powyżej 200 pkt (zachowanie wzorowe); 160-199 pkt (bardzo dobre); 120-159 pkt (dobre); 80-119 pkt (poprawne); 40-79 pkt (nieodpowiednie); poniżej 39 pkt (naganne). Zgodnie z § 71 pkt 1 i 3 Statutu na ocenę

²⁰ Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, ze zm.

zachowania miały wpływać uzyskane przez ucznia punkty dodatnie lub ujemne, które nauczyciele mieli odnotowywać w e-dzienniku. Zachowania pożądane i niepożądane wraz z odpowiadającą im liczbą punktów zestawiono w tabelach w § 71 ust. 3 Statutu.

W przypadku oceny rocznej (§ 71 ust. 2 Statutu) to wystawiana miała być ona na podstawie średniej punktów uzyskanych w ciągu całego roku (punkty uzyskane w pierwszym i drugim semestrze należało zsumować i podzielić przez dwa). Zgodnie z § 72 Statutu o ostatecznej ocenie zachowania decydował wychowawca klasy.

W § 70 Statutu wskazano, za co uczeń może otrzymać każdą z ocen. Np. w przypadku zachowania wzorowego jest to *uczeń dający przykład bardzo wysokiej kultury osobistej i bardzo sumiennego wykonywania obowiązków szkolnych, zaangażowany w pracę na rzecz szkoły, przestrzegający norm etycznych i moralnych, mający wzorowy stosunek do nauczycieli, pracowników szkoły i uczniów, aktywnie uczestniczący w uroczystościach klasowych i szkolnych, wykonujący prace społeczne na rzecz klasy i szkoły, udzielający pomocy koleżeńskiej, mogący być wzorem dla innych, dbający o swój wygląd i najbliższe otoczenie, przejawiający własną inicjatywę w działaniach na rzecz klasy i szkoły, który nie uzyskał w semestrze więcej niż 10 punktów ujemnych i miał nie więcej niż 10 godzin nieusprawiedliwionych.*

Określone w Statucie zasady dokonywania oceny zachowania uczniów nie były jednolicie interpretowane przez wszystkich nauczycieli, co spowodowało niejednakowe traktowanie uczniów w tym obszarze. Kwestie te szerzej opisano w obszarze 2. wystąpienia.

(akta kontroli str. 60-74)

W rozdziale X *Zastrzeżenie do oceny rocznej* §§ 77-79 Statutu opisano, zgodnie z art. 44n ustawy o systemie oświaty, warunki komisyjnego ustalania rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych lub zachowania.

(akta kontroli str. 75-76)

W §§ 51-56 wskazano nagrody i kary, jakie mógł otrzymać uczeń, oraz możliwość wniesienia pisemnego zastrzeżenia od każdej przyznanej nagrody w terminie siedmiu dni od jej przyznania i prawo odwołania się od kary w terminie 14 dni od daty zawiadomienia o jej zastosowaniu.

(akta kontroli str. 54-57)

W § 50 Statutu określono obowiązki ucznia m.in. takie jak: godne reprezentowanie szkoły (pkt 2), respektowanie zasad współżycia społecznego i norm etycznych (pkt 3), odnoszenie się z szacunkiem do nauczycieli i innych pracowników (pkt 4). Ponadto w punkcie 12 zapisano, że uczeń ma obowiązek korzystać podczas zajęć z telefonów komórkowych i innych urządzeń rejestrujących i odtwarzających obraz i dźwięk tylko po uzyskaniu zgody nauczyciela prowadzącego zajęcia.

W Statucie nie było szczególnych postanowień dotyczących uczniów pełnoletnich. Zgodnie z § 50 ust.1 pkt 11 Statutu uczeń pełnoletni miał obowiązek pisemnie usprawiedliwiać nieobecność w ciągu tygodnia od momentu ustania nieobecności. W ww. punkcie Statutu wskazano odwołanie do załącznika nr 11 *Zasady zwalniania i usprawiedliwiania nieobecności na zajęciach szkolnych*. Zgodnie z punktem 3 ww. załącznika uczeń pełnoletni mógł sam usprawiedliwiać nieobecności za pisemną zgodą rodziców (prawnych opiekunów). W punkcie 4. podano, że uczeń jest zobowiązany przedłożyć wychowawcy usprawiedliwienie swojej nieobecności w ciągu siedmiu dni kalendarzowych (tygodnia) od dnia powrotu do szkoły – na najbliższej godzinie wychowawczej.

W punkcie 9 załącznika wskazano, że wychowawca ma prawo zwolnić ucznia z części zajęć w danym dniu w sytuacjach nagłych (losowych) na podstawie telefonicznej lub pisemnej prośby rodzica. W punkcie 10 zawarto postanowienie, że wychowawca ma prawo zwolnić ucznia z części zajęć w danym dniu z ważnego powodu na podstawie oświadczenia ucznia pełnoletniego.

(akta kontroli str. 4-80, 232-234)

Dyrektor i przewodnicząca wyjaśniły, że stosowne zapisy zostaną zmienione i ujednoczone. Dodały ponadto, że *usprawiedliwianie nieobecności przez uczniów pełnoletnich zawsze stanowił pewien problem. Ponieważ nie ma jednoznacznego stanowiska w tej kwestii, uznaliśmy, że jeśli osoba, która ukończyła 18 lat jest uczniem szkoły dla młodzieży – dotyczą jej zapisy ustawy o systemie oświaty, zgodnie z którymi rodzice mają pełne prawo wglądu do informacji na jej temat, aż do ukończenia szkoły przez ucznia. Oznacza to, że jeśli osoba pełnoletnia podejmuje decyzję, że chce być nadal uczniem szkoły dla młodzieży, to musi się stosować do obowiązujących w niej zasad. Zatem, jeśli rodzice wyrażą zgodę na samodzielne usprawiedliwianie nieobecności – szkoła się do tego stosuje.*

(akta kontroli str. 295-297, 300-308)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Rada Pedagogiczna uchwaliła nierzetelnie przygotowany Statut, gdyż:

- a) niektóre postanowienia dotyczące WZO nie uwzględniały w pełni treści przepisów, które stanowiły podstawę do ich sformułowania:
- w § 77 ust. 2 w związku z ust. 1 Statutu nieprawidłowo określono termin na zgłoszenie zastrzeżeń do rocznej oceny klasyfikacyjnej (z zajęć edukacyjnych lub zachowania) – wskazano termin dwóch dni, podczas gdy zgodnie z art. 44n ust. 3 ustawy o systemie oświaty wynosi on dwa dni robocze;
 - w § 79 ust. 3 Statutu niewłaściwie określono termin zgłoszenia zastrzeżeń do rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych uzyskanej w wyniku egzaminu, który zgodnie z art. 44n ust. 7 ustawy o systemie oświaty powinien wynosić pięć dni roboczych (podano termin pięciu dni).

(akta kontroli str. 75-76)

Odpowiedzialność za nieprawidłowość ponoszą Dyrektor (jako przewodnicząca Rady) oraz przewodnicząca Zespołu ds. Statutu. Wyjaśniły one, że przyczyną nieprawidłowości jest pomyłka.

(akta kontroli str. 294-297, 300-308)

b) wprowadzając zmiany do Statutu²¹ nie zmieniono numeracji poszczególnych paragrafów, co wpłynęło na powstanie błędnych postanowień, np. odesłań do paragrafów, które nie dotyczą przedmiotowych kwestii. Przykładowo w § 68 ust. 9 Statutu zapisano, że warunki otrzymania danej oceny zachowania są określone w § 5 opisującym punktowy system oceniania, tymczasem postanowienia § 5 dotyczyły innych zagadnień.

(akta kontroli str. 4-80)

Dyrektor wyjaśniła: *Uchwała Rady pedagogicznej powinna mieć inne brzmienie i numeracja paragrafów powinna być także inna.*

(akta kontroli str. 285-290)

Przewodnicząca wyjaśniła: *Wprowadzając zmiany do Statutu (...) zmieniono numerację poszczególnych paragrafów – po wprowadzeniu w dziale III rozdziału II „Nauczanie zdalne” (§ 31 – § 38) automatycznie została zmieniona numeracja kolejnych paragrafów Statutu. Dlatego Statut obowiązujący w okresie 25 listopada 2019 – 31 sierpnia 2022 zawierał 90 paragrafów, a Statut obowiązujący od 1 września 2022 zawiera 99 paragrafów. Numeracja zostanie poprawiona zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (...).*

(akta kontroli str. 300-308)

²¹ Uchwała nr 31/2022 Rady Pedagogicznej z 30 sierpnia 2022 r.

O nierzetelnym opracowaniu Statutu świadczy także niewłaściwe określenie zasad dokonywania oceny zachowania uczniów, co szerzej opisano w obszarze 2. wystąpienia pokontrolnego.

2. Nauczyciele nierzetelnie opracowali postanowienia dwóch spośród czterech zbadanych przedmiotowych zasad oceniania (PZO z matematyki i chemii obowiązujące w roku szkolnym 2021/2022), gdyż:

- w PZO z matematyki wskazano, że w przypadku sprawdzianu typu III uczeń otrzymuje ocenę dopuszczającą w przypadku uzyskania co najmniej 30%, przy czym zgodnie ze Statutem ocena dopuszczająca powinna być przyznana za osiągnięcie 40% ogólnej liczby punktów, a w przedziale od 30 do 40% uczeń powinien otrzymać ocenę niedostateczną plus;
- w PZO z chemii podano, że uczeń otrzymuje ocenę celującą z pracy pisemnej w przypadku uzyskania co najmniej 100% możliwych punktów.

(akta kontroli str. 129-140)

Nauczyciele matematyki, którzy opracowali przedmiotowe zasady oceniania, o których mowa, wyjaśnili: *Zespół Przedmiotowy Nauczycieli Matematyki wprowadził w PZO w latach 2020/2021 – 2021/2022 próg zaliczeniowy 30% sprawdzianu typu III (sprawdzian miał formę arkusza maturalnego i trwał 170 min.) nawiązując do punktacji egzaminów zewnętrznych (matura właściwa). Zgodnie z WZO uczeń, który uzyskiwałby z tego typu sprawdzianów wyniki w przedziale (30%- 40%) musiałby otrzymać oceny niedostateczne, natomiast przy progu zdawalności matury właściwej, który wynosi 30% matura uznawana jest za zdaną. Wystawienie oceny niedostatecznej „+” nie było brane pod uwagę, ponieważ uczeń, który uzyska poniżej 30% na egzaminie zewnętrznym matury nie zdaje.*

W PZO, które obowiązują od roku szkolnego 2022/2023 sprawdzian typu III został usunięty i wszystkie prace pisemne są oceniane zgodnie z zapisem w WZO.

(akta kontroli str. 225-226)

Nauczyciele chemii wyjaśnili: *PZO z chemii (...) były dostosowane do WZO. Określały one jednoznacznie, że ocenę celującą otrzymuje uczeń, który uzyskał co najmniej 95% ogólnej liczby punktów z prac pisemnych. (...) każdy uczący chemii stosował obowiązujący wtedy próg 95% dla oceny celującej. Jest to przeoczenie z naszej strony, że z powodów niezamierzonych, w wydruku zasad PZO z chemii, złożonym u Dyrekcji, znalazł się błędny zapis progu procentowego oceny celującej z prac pisemnych. Prosimy o potraktowanie błędnego zapisu jako „oczywistą omyłkę pisarską”.*

(akta kontroli str. 219-220)

Zdaniem NIK nieprawidłowe postanowienia tej treści nie mogą być traktowane jako oczywista omyłka pisarska, wskazują natomiast na niezachowanie wymaganej staranności przy opracowanie tego dokumentu.

Odpowiedzialność za tę nieprawidłowość z racji sprawowanego nadzoru pedagogicznego ponosi także Dyrektor, która złożyła wyjaśnienia analogiczne do przedstawionych przez nauczycieli.

(akta kontroli str. 285-290)

OCENA CZĄSTKOWA

W Szkole opracowano i wdrożono wymagane dokumenty dotyczące systemu oceniania uczniów, jednak nie wszystkie zostały opracowane prawidłowo. Nierzetelnie opracowano Statut Szkoły oraz dwa spośród czterech zbadanych przedmiotowych zasad oceniania. Obowiązujący w Szkole system oceniania został ukształtowany w porozumieniu z uczniami oraz ich rodzicami – to na ich prośbę, po doświadczeniach nauki zdalnej, zrezygnowano z różnicowania wag przyznawanych ocenom bieżącym. Wprowadzone w okresie objętym kontrolą zmiany w systemie

oceny i motywowanie uczniów do systematycznej pracy.

OBSZAR

2. Realizacja i dokumentowanie procesu oceniania uczniów

Opis stanu faktycznego

W roku szkolnym 2022/2023 uczniowie dwóch klas, których dokumentacja była objęta szczegółowym badaniem²² zostali poinformowani na pierwszej lekcji o wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do otrzymania przez uczniów śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych, wynikających z realizowanego programu nauczania oraz o sposobach sprawdzania tych osiągnięć. Rodzice o ww. wymaganiach zostali poinformowani na spotkaniu z wychowawcami klas 13 września 2022 r.

(akta kontroli str. 412-416)

Kontrolą w ww. klasach objęto bieżące ocenianie z matematyki, chemii, języka angielskiego i WF.

W latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 w Statucie nie było postanowień dotyczących minimalnej liczby ocen, które uczeń powinien otrzymać w półroczu, brak było też odniesienia do PZO. Znajdował się tam jedynie zapis, że ocenianie ucznia przeprowadzane jest systematycznie (§ 54 ust.1 pkt 6).

(akta kontroli str. 8-17)

Dyrektor wyjaśniła, że *taki zapis mógł być w statucie, natomiast uczniowie na początku każdego roku szkolnego są zapoznawani z PZO i znali zasady oceniania na poszczególnych przedmiotach.*

(akta kontroli str. 291-293)

W roku szkolnym 2020/2021 nauka odbywała się w większości zdalnie²³. Zgodnie z punktem 6. załącznika nr 6 *Szczegółowe warunki oceniania wynikające ze specyfiki nauczania na odległość* do zarządzenia Dyrektora z 24 października 2020 r. w sprawie organizacji funkcjonowania szkoły w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania placówek oświatowych wynikających z epidemii COVID-19 do klasyfikacji uwzględnia się przynajmniej trzy oceny.

(akta kontroli str. 155, 166-168)

W klasie objętej szczegółową analizą²⁴ wszyscy uczniowie, w przypadku czterech wybranych przedmiotów, otrzymali wymaganą do klasyfikacji liczbę ocen.

(akta kontroli str. 186-190)

Zgodnie z PZO z matematyki (rozdział I ust. 5), chemii (rozdział I ust. 2) i języków obcych (rozdział I ust. 5) uczeń w semestrze powinien otrzymać minimum trzy oceny cząstkowe z co najmniej dwóch różnych form sprawdzania wiadomości i umiejętności (osiągnięć edukacyjnych), systematycznie rozłożone w czasie (w przypadku klas z rozszerzonym programem matematyki i języka obcego²⁵ – minimum pięć ocen cząstkowych).

(akta kontroli str. 129, 136, 141, 184-185)

W roku szkolnym 2021/2022 w klasie z rozszerzoną matematyką i angielskim (2c) z chemii wszyscy otrzymali wymaganą liczbę ocen. W przypadku angielskiego w I semestrze trzech uczniów, a w II semestrze jeden otrzymali po cztery oceny bieżące, tj. o jedną mniej niż wymagana PZO. W przypadku matematyki w I semestrze

²² Proces oceniania osiągnięć edukacyjnych i zachowania uczniów był analizowany w odniesieniu do dwóch zespołów klasowych, tj. klasy 3c o profilu ekonomicznym (z rozszerzonymi: matematyką, geografiami i angielskim) oraz 2e o profilu prawniczym (z rozszerzonymi: historią, wiedzą o społeczeństwie i angielskim).

²³ Od 24 października 2020 r. – 31 maja 2021 r.

²⁴ Druga z badanych klas rozpoczęła naukę w roku szkolnym 2021/2022.

²⁵ W przypadku klas, które miały 5 godzin tygodniowo.

jeden uczeń otrzymał o jedną ocenę mniej niż wymagane PZO pięć ocen, gdyż został przyjęty do klasy 18 października 2021 r.

(akta kontroli str. 193-198, 385-386)

Nauczycielka języka angielskiego wyjaśniła: *w odniesieniu do wszystkim trzech uczniów wystawiłam oceny na podstawie czterech ocen cząstkowych, ponieważ przystąpili oni do wszystkich sprawdzianów przewidzianych dla tej grupy, zarówno pisemnych jak i odpowiedzi ustnej, frekwencja każdego z uczniów była wyższa niż 50%, ani uczniowie ani ich rodzice nie mieli zastrzeżeń do wystawionych ocen. Ponadto od 20 grudnia 2021 r. do 9 stycznia 2022 r. obowiązywało nauczanie zdalne, co sprawiło, że zmieniły się warunki pracy i trudniej było uzyskać oceny z powodu chwilowych braków dostępu do Internetu. Dodatkowo w przypadku ucznia o numerze 24 od 1 czerwca do 15 czerwca 2022, tj. do dnia wystawienia ocen, brał on udział tylko w dwóch lekcjach. Nieobecności z tego okresu zostały usprawiedliwione.*

(akta kontroli str. 383-384)

W roku szkolnym 2021/2022 w klasie z rozszerzonym angielskim (1 e):

- z matematyki: w I półroczu jeden uczeń otrzymał jedną ocenę, a pięciu dwie, w II półroczu jeden uczeń otrzymał dwie oceny (32);
- z chemii zarówno w I jak i II półroczu jeden uczeń otrzymał dwie oceny (28 i 31);
- z angielskiego w I półroczu jeden uczeń otrzymał dwie oceny (31).

W pozostałych przypadkach uczniowie uzyskali co najmniej minimalną liczbę ocen wymaganą do wystawienia oceny klasyfikacyjnej.

(akta kontroli str. 207-210)

Nauczycielka matematyki wyjaśniła: *uczniowi (...) wystawiłam ocenę na podstawie jednej oceny cząstkowej (niedostateczną), ponieważ unikał on sprawdzianów i zapowiedzianych kartkówek, nie przejawiał chęci poprawy oceny niedostatecznej z pracy klasowej, odmawiał odpowiedzi na lekcjach, a jeśli już podjął się rozwiązania zadania wykazywał się głębokimi zaległościami w nauce jeszcze ze szkoły podstawowej. Pozostałym uczniom wystawiłam oceny na podstawie dwóch ocen cząstkowych, gdyż:*

- uczeń (...) miał bardzo słabą frekwencję (45,45%), ale jeśli już był na lekcjach wykazywał się podstawową wiedzą konieczną do kontynuowania nauki w drugim semestrze z niewielkim ryzykiem porażki edukacyjnej,
- uczeń (...) miał bardzo dobrą frekwencję (96,15%), niestety bardzo obawiał się odpowiedzi, choćby z ławki i mimo zachęt ze strony nauczyciela, nie dał się przekonać do współpracy,
- uczeń (...) miał bardzo dobrą frekwencję (92,73%), niestety był bardzo nieśmiały i nie udało się wypracować zadowolającej oceny z odpowiedzi (na podstawie plusów),
- uczeń (...) miał bardzo słabą frekwencję (47,27%), nie przejawiał zainteresowania nauką w ogóle, aczkolwiek miał ogromny potencjał, moja praca z uczniem w tym semestrze polegała (z konieczności) na znalezieniu sposobu – we współpracy z wychowawcą i rodzicami ucznia – na zachęceniu go do nauki matematyki, co zresztą się udało: uczeń poprawił semestr na ocenę bardzo dobry;
- uczeń (...) miał dość dobrą frekwencję (79,63%), na lekcjach wykazywał się podstawową wiedzą konieczną do kontynuowania nauki w drugim semestrze z niewielkim ryzykiem porażki edukacyjnej; dodatkowo pod koniec semestru, czyli od 14 grudnia 2021 rozpoczęło się nauczanie zdalne i trwało aż do końca stycznia 2022 roku, co jeszcze bardziej utrudniało pracę z uczniem i ocenę ewentualnych postępów w nauce;

- uczeń (...) miał bardzo słabą frekwencję (63,93%), ale wykazał się dostateczną wiedzą na drugim sprawdzianie, co przy liniowości matematyki wydawało się być wystarczające.

(akta kontroli str. 376-378)

Nauczycielka chemii wyjaśniła: *wystawiłam ocenę z chemii w I semestrze na podstawie dwóch ocen cząstkowych, gdyż na osiem godzin chemii w semestrze (jedna tygodniowo) ucznia nie było na czterech, brakowało mu jednej oceny i wyznaczyłam uczniowi lekcję, na której miał odpowiadać. W związku z tym, że uczeń nie przyszedł, a za nieobecność nie mogłam wystawić oceny niedostatecznej, zdecydowałam się wystawić pozytywną ocenę półroczną, co było korzystne dla ucznia.*

(akta kontroli str. 368-369)

Nauczycielka chemii (inna) wyjaśniła: *uczeń ze względu na wysoką absencję nie uzyskał wymaganej ilości ocen cząstkowych do klasyfikacji. Nie został sklasyfikowany na podstawie dwóch ocen, a na podstawie oceny z egzaminu klasyfikacyjnego, z wiadomości z drugiego półrocza, przeprowadzonego w dniu 22 czerwca 2022 r. i średniej ważonej z pierwszego półrocza.*

(akta kontroli str. 370-371)

Nauczycielka angielskiego wyjaśniła: *uczniowi (...) wystawiłam ocenę na podstawie dwóch ocen cząstkowych, gdyż jego frekwencja wyniosła 56%. Uczeń był nieobecny na dwóch z czterech sprawdzianów i nie uzupełnił braków w wymaganym terminie. Zarówno uczeń, jak i jego rodzice nie mieli zastrzeżeń do wystawionej oceny niedostatecznej.*

(akta kontroli str. 372-373)

PZO z WF nie wskazywały minimalnej liczby ocen. Zapisano w nich m.in., że przy ustalaniu oceny należy w szczególności brać pod uwagę wysiłek wkładany przez ucznia oraz wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki zajęć. Ponadto należało brać pod uwagę chęci, postawę i postępy czynione przez ucznia.

(akta kontroli str. 148-152)

W I półroczu roku szkolnego 2021/2022 w klasie 2c jeden z uczniów otrzymał trzy oceny bieżące, jeden otrzymał pięć ocen, a pozostali uczniowie pomiędzy sześć a osiem. W II półroczu jeden z uczniów otrzymał cztery oceny, a pozostali pomiędzy sześć a 10.

W ww. roku szkolnym w klasie 1 e uczniowie otrzymali w I półroczu pomiędzy trzy a dziewięć ocen bieżących, a w II – między cztery a siedem ocen bieżących.

(akta kontroli str. 199-200, 211-212)

Zgodnie ze Statutem obowiązującym od roku szkolnego 2022/2023 bieżące ocenianie miało być realizowane zgodnie z zapisami WZO, które wymagały, aby liczba ocen cząstkowych w semestrze była co najmniej o dwie wyższa niż liczba lekcji danego przedmiotu w tygodniowym planie zajęć. Zgodnie z ramowymi planami nauczania liczba godzin w tygodniu wynosiła:

- dla klasy 3c: z matematyki – pięć; z chemii – jeden; z języka angielskiego – pięć; z WF – trzy;
- dla klasy 2e: z matematyki – cztery; z chemii – dwa; z języka angielskiego – cztery; z WF – trzy.

(akta kontroli str. 184-185)

W klasie 3c wymaganej liczby siedmiu ocen z matematyki nie miał jeden uczeń, który otrzymał sześć ocen, a z języka angielskiego 19 uczniów: jeden otrzymał trzy oceny, sześciu – cztery, sześciu – pięć i siedmiu – sześć. W przypadku chemii i WF wszyscy uczniowie otrzymali wymaganą liczbę ocen.

(akta kontroli str. 202-206)

Nauczycielka matematyki wyjaśniła, że wystawiła uczniowi ocenę na podstawie sześciu ocen, ponieważ miał on problemy zdrowotne i często był nieobecny na lekcjach (frekwencja 68%).

(akta kontroli str. 385-386)

Nauczycielka języka angielskiego wyjaśniła, że uczniom wystawiła oceny na I półroczu na podstawie sześciu ocen cząstkowych, ponieważ *przystąpili oni do wszystkich sprawdzianów przewidzianych dla tej grupy, zarówno pisemnych jak i odpowiedzi ustnej, frekwencja każdego z uczniów była wyższa niż 50%, ani uczniowie ani ich rodzice nie mieli zastrzeżeń do wystawionych ocen. Ponadto, zgodnie z ustaleniami przekazanymi podczas zapoznawania z PZO, sami decydują, kiedy zamieniają plusy otrzymane za pracę na lekcji na oceny. Uczniowie zdobyli odpowiednio: trzy, pięć i trzy plusy. Zdecydowali się zamienić plusy na ocenę dopiero, gdy będą mogli otrzymać za nie ocenę celującą.*

(akta kontroli str. 383-384)

W odniesieniu do pozostałych 16 uczniów inna nauczycielka języka angielskiego wyjaśniła, że od 16 listopada 2022 r. do 2 stycznia 2023 r. przebywała na zwolnieniu lekarskim, a w trakcie jej nieobecności klasa miała zastępstwa, ale uczniowie nie otrzymywali ocen od innych anglistów. *Oceny semestralne należało wystawić do 13 stycznia 2023 r. Zgodnie z PZO nie mogłam zrobić pracy klasowej ani sprawdzianu, gdyż nie było czasu na wcześniejszą zapowiedź, ponadto w przypadku pracy klasowej uczniowie nie mieliby możliwości poprawy. 9. stycznia 2023 r. pytałam obecnych uczniów z bieżącego materiału. Nie było czasu aby uczniowie otrzymali więcej ocen cząstkowych.*

(akta kontroli str. 385-387)

W klasie 2e wymaganej liczby ocen nie otrzymało:

- z matematyki czterech uczniów: dwóch uczniów otrzymało cztery oceny i dwóch pięć ocen;
- z WF pięciu uczniów, którzy otrzymali po cztery oceny.

Pozostali uczniowie otrzymali wymaganą liczbę ocen. Z chemii i języka angielskiego wszystkim uczniom wystawiono wymaganą liczbę ocen cząstkowych.

(akta kontroli str. 214-217)

Nauczycielka matematyki wyjaśniła: *uczniom (...) wystawiłam ocenę na I semestr na podstawie czterech ocen w związku z bardzo słabą frekwencją odpowiednio 47 % oraz 59 % i niemożnością ich dopytania, a uczniom (...) na podstawie pięciu ocen w związku z uzyskanymi średnimi ocen odpowiednio: 1,1 oraz 1, jak również frekwencją: 49,15% oraz 37,29%, co było wystarczającą podstawą do wystawienia oceny śródrocznej: niedostateczny.*

(akta kontroli str. 376-378)

Nauczycielka WF wyjaśniła: *uczniom (...) wystawiłam oceny semestralne na podstawie czterech ocen, ponieważ uczniowie ci posiadali z różnych przyczyn zdrowotnych czasowe zwolnienia lekarskie i nie otrzymali jednej oceny z przygotowania do przedmiotu.*

(akta kontroli str. 379-380)

Nauczyciel WF wyjaśnił: *uczniowie nie otrzymali jednej oceny z przygotowania do przedmiotu ze względu na zwolnienie lekarskie oraz zmianę szkoły.*

(akta kontroli str. 381-382)

W odniesieniu do wszystkich czterech przedmiotów we wszystkich poddanych kontroli latach szkolnych oceniane były różne formy aktywności uczniów. W latach szkolnych 2020/2021-2021/2022 uczniowie i rodzice zostali poinformowani o przewidywanych ocenach rocznych.

(akta kontroli str. 186-217, 309, 311, 313-316, 319-321, 324-325, 328, 330, 332-339, 341, 343, 345-349, 358, 360-361, 412-415)

Oceny końcowe (śródroczne i roczne) w latach szkolnych 2020/2021-2021/2022 z ww. przedmiotów w większości przypadków wynikały z otrzymanych ocen cząstkowych. Wystąpiły jednak przypadki wystawienia ocen niewynikających ze średniej ocen cząstkowych, przy czym część z tych sytuacji można uznać za uzasadnione, a mianowicie:

- z matematyki w roku szkolnym 2021/2022 w klasie 1 e jednemu uczniowi na koniec roku szkolnego wystawiono ocenę bardzo dobrą, pomimo że zgodnie ze Statutem dla średniej ważonej rocznej do 4,60 (uczeń miał 4,54) należało wystawić ocenę dobrą;
- z WF w roku szkolnym 2021/2022 w klasie 1e:
 - a) dwojgu uczniom na I półrocze wystawiono ocenę bardzo dobrą, pomimo że zgodnie ze Statutem dla średniej ważonej śródrocznej do 4,60 (wymienieni uczniowie mieli średnią 4,53 i 4,44) należało wystawić ocenę dobrą;
 - b) innym dwojgu uczniom na I półrocze wystawiono ocenę celującą, pomimo że zgodnie ze Statutem dla średniej ważonej śródrocznej do 5,60 (wymienieni uczniowie mieli średnią 5,24 i 5,33) należało wystawić ocenę bardzo dobrą;
 - c) dwóm uczniom na koniec roku szkolnego wystawiono ocenę celującą, pomimo że zgodnie ze Statutem dla średniej ważonej rocznej do 5,60 (wymienieni uczniowie mieli średnią 5,5 i 5,3) należało wystawić ocenę bardzo dobrą;
- z WF w roku szkolnym 2022/2023 w klasie 2e:
 - a) dwojgu uczniom na I półrocze wystawiono ocenę celującą, pomimo że zgodnie ze Statutem dla średniej ważonej śródrocznej do 5,60 (wymienieni uczniowie mieli średnią 5,42) należało wystawić ocenę bardzo dobrą;
 - b) innemu uczniowi na I półrocze wystawiono ocenę bardzo dobrą, pomimo że zgodnie ze Statutem dla średniej ważonej śródrocznej do 4,60 (uczeń miał średnią 4,57) należało wystawić ocenę dobrą;
 - c) dwóm uczniom na I półrocze wystawiono ocenę celującą, pomimo że zgodnie ze Statutem dla średniej ważonej rocznej do 5,60 (wymienieni uczniowie mieli średnią 5,4) należało wystawić ocenę bardzo dobrą.

(akta kontroli str. 65, 207, 211-212, 217)

Nauczycielka matematyki wyjaśniła, że uczeń na koniec I półrocza osiągnął średnią 3,68 co skutkowało oceną dobry. W II półroczu uczeń miał same oceny bardzo dobre i celujące (średnia 5,4), *co osiągnął dzięki ogromnemu zaangażowaniu. Byłoby krzywdzące dla ucznia wystawienie oceny dobrej na koniec roku.*

(akta kontroli str. 408-409)

W odniesieniu do ocen wystawionych z WF w klasie 1 e oraz 2 e (punkty a i b) nauczyciel WF wyjaśnił, że *celem wychowania fizycznego jest kształtowanie pozytywnej postawy wobec kultury fizycznej, zdrowia i zdrowego stylu życia. Przy ustalaniu oceny z wychowania fizycznego należy brać pod uwagę wysiłek wkładany przez ucznia, a ocena musi pełnić funkcje motywacyjną.* Z wyjaśnień wynika, że uczniom wystawiono ocenę o jeden stopień wyższą, gdyż aktywnie brali oni udział w zajęciach, wcale lub bardzo rzadko zgłaszali nieprzygotowanie do zajęć, brali udział w zajęciach pozaszkolnych i wykonywali dodatkowe zadania. Ponadto uczniowie ci²⁶ reprezentowali szkołę na międzyszkolnych zawodowych sportowych i zgodnie z § 5 PZO z WF należało im podnieść ocenę semestralną/końcoworoczną o jedną jednostkę. Drugi z nauczycieli w przypadku uczniów wymienionych w punkcie c, podał, że uczniowie ci brali udział w zawodach szkolnych, co dało możliwość podniesienia oceny.

²⁶ Za wyjątkiem jednego ucznia.

(akta kontroli str. 98-128, 401-402, 405-407, 694-695)

Pozostałe przypadki wystawienia ocen niewynikających ze średniej ocen częściowych opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Zgodnie ze Statutem oceny klasyfikacyjne śródroczne i roczne mają być wystawiane na podstawie średniej, obliczanej automatycznie w dzienniku elektronicznym. W roku szkolnym 2021/2022 nauczyciele wystawiali te oceny samodzielnie obliczając średnią roczną na podstawie średnich za I i II półrocze.

Jedna z nauczycielek wyjaśniła: *Do roku szkolnego 2021/2022 dziennik elektroniczny LIBRUS liczył wszystko sam i wykazywał średnią ważoną za pierwszy okres, średnią ważoną na drugi okres i średnią ważoną z całego roku. To było istotne z uwagi na fakt, że warunkiem ustalenia oceny pozytywnej na koniec roku było uzyskanie przez ucznia średniej ważonej co najmniej 1,75 w pierwszym semestrze i średniej ważonej co najmniej 1,75 w drugim semestrze. Od roku szkolnego 2021/2022 szkoła przeszła na dziennik elektroniczny VULCAN, który wykazywał jedynie średnią ważoną za pierwszy okres i na koniec roku. Pomijał średnią ważoną na koniec okresu drugiego. Mimo interwencji administratora systemu szkolnego, VULCAN nie „uruchomił” potrzebnej nam funkcji. W związku z tym pani dyrektor wydała zarządzenie dotyczące obliczenia średniej rocznej na podstawie średnich za I i II półrocze. Oceny roczne wystawiłam zgodnie z zarządzeniem.*

Analogiczne wyjaśnienia złożyli jeszcze trzej inni nauczyciele oraz Dyrektor.

(akta kontroli str. 449, 460, 473, 492, 501-502)

W e-dzienniku tematy zajęć edukacyjnych w odniesieniu do klas 1e i 2c z matematyki, chemii, języka angielskiego i WF zostały wpisane każdorazowo (w *Vulcanie* nie było możliwości sprawdzenia daty wpisania tematu). Na podstawie e-dziennika oraz arkuszy ocen z roku szkolnego 2021/2022 w odniesieniu do pięciu uczniów²⁷ stwierdzono, że prawidłowo dokumentowano proces oceniania uczniów w e-dzienniku. Arkusze ocen zostały wypełnione komputerowo, zgodnie z § 14 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji²⁸ na druku MEN-I/48/2 „Arkusze ocen ucznia liceum ogólnokształcącego dla młodzieży” zgodnym z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2019 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków²⁹. Arkusze przechowywano w teczkach poszczególnych klas, które były prawidłowo opisane.

Jednak w jednym z analizowanych arkuszy stwierdzono nierzetelność dotyczącą daty promowania do następnej klasy ucznia, któremu wyznaczono egzamin poprawkowy, tj. wpisano wcześniejszą datę promowania niż termin tego egzaminu. Wynikało to, jak wyjaśnił wychowawca, z pomyłki.

(akta kontroli str. 246-252, 699)

W roku szkolnym 2022/2023 uczniowie i ich rodzice zostali poinformowani o warunkach, sposobie oraz kryteriach oceniania zachowania oraz warunkach i trybie otrzymania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z zachowania.

W latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 uczniowie (i ich rodzice) zostali poinformowani o przewidywanych rocznych ocenach zachowania uczniów. Rodzice byli informowani o przewidywanej ocenie podczas zebrań z rodzicami, a także za pośrednictwem dziennika elektronicznego.

²⁷ Uczniowie, którzy zdawali egzaminy poprawkowe z matematyki, tj. trzech z klasy 1e (numery w dzienniku 2, 3 i 7) oraz dwóch z klasy 2c (21 i 37).

²⁸ Dz. U. poz. 1646, ze zm.

²⁹ Dz. U. poz. 1700, ze zm.

(akta kontroli str. 412-416)

W klasach objętych kontrolą oceny zachowania uczniów wystawiano na podstawie liczby punktów przyznanych uczniowi.

W okresie objętym kontrolą:

– w klasie 3c:

- a) w roku szkolnym 2020/2021 wystawiono na koniec roku 16 ocen wzorowych, 8 ocen bardzo dobrych, 10 ocen dobrych i 1 ocenę poprawną;
- b) w roku szkolnym 2021/2022 wystawiono na koniec roku 2 oceny wzorowe, 22 oceny bardzo dobre i 12 ocen dobrych;
- c) w roku szkolnym 2022/2023 wystawiono na koniec I półrocza 3 oceny bardzo dobre, 26 ocen dobrych i 6 ocen poprawnych;

– w klasie 2e:

- a) w roku szkolnym 2021/2022 wystawiono na koniec roku 3 oceny wzorowe, 5 ocen bardzo dobrych, 12 ocen dobrych, 12 ocen poprawnych i 1 ocenę naganną;
- b) w roku szkolnym 2022/2023 wystawiono na koniec I półrocza 6 ocen wzorowych, 11 ocen bardzo dobrych, 12 ocen dobrych, 3 oceny poprawne, 2 oceny nieodpowiednie i 1 ocenę naganną.

(akta kontroli str. 340, 342, 344, 350-355, 362-367)

Od wychowawców klas objętych analizą pobrano szczegółowe uzasadnienia dwóch najniższych i najwyższych ocen w roku szkolnym 2021/2022.

Wychowawczynie klasy 3c podała: *W przypadku dwóch ocen wzorowych są to uczniowie udzielający się w życiu szkoły i klasy. Pełnili oni funkcję przewodniczącego i zastępcy przewodniczącego klasy. Współprzewadzili radiowęzeł szkolny. Zawsze uśmiechnięci i pomocni. Pierwszy z uczniów otrzymał dodatkowych 110 punktów dodatnich z zachowania, uzyskał roczną średnią ocen 4,58 i frekwencję na poziomie 93%. Nigdy nie odmawia pomocy innym. Drugi otrzymał 150 dodatkowych punktów dodatnich z zachowania, uzyskał roczną średnią ocen 4,43 i frekwencję na poziomie 96%. Chętnie bierze udział w działaniach wolontariatu szkolnego i współorganizuje wyjścia klasowe.*

W przypadku dwóch ocen dobrych uczniowie mało angażują się w życie klasy i szkoły, dość często opuszczają zajęcia lekcyjne. Otrzymali po 30 dodatkowych punktów dodatnich z zachowania. Uzyskali roczną średnią ocen 3,15 i 2,77 i frekwencję na poziomie 78,62% i 75,7%.

(akta kontroli str. 388-393)

Wychowawczynie klasy 2e podała: *W odniesieniu do dwóch ocen wzorowych to uczniowie Ci uzyskali średnią punktów 227,5 i 220. Pierwszy z uczniów był przewodniczącym klasy. Uczeń, któremu wystawiłam ocenę poprawną miał średnią punktów z zachowania 67,5 oraz 186 godzin nieusprawiedliwionych. Ze względu na nasilające się problemy zdrowotne ucznia (operacja 5 października 2022 r. skutkująca nauczaniem indywidualnym w roku szkolnym 2022/2023) nie obniżyłam oceny do nagannej. Uczeń z oceną naganną miał średnią punktów 67,5 i 367 godzin nieusprawiedliwionych. Nagminnie wagarował pomimo stałego kontaktu z mamą ucznia odwożącą ucznia do szkoły. Nie uczęszczał na lekcje. Lekceważył obowiązki szkolne, mimo wizyt u pedagogów (w tym szkolnego).*

(akta kontroli str. 362-363, 365, 394-400)

Szczegółową analizą objęto ocenianie zachowania pięciu uczniów w roku szkolnym 2021/2022. Dwóch uczniów z klasy 2 c nie otrzymało żadnych punktów z zachowania. Zostały im wpisane punkty „startowe”: 120 punktów 5 stycznia 2022 r. oraz 120 punktów 20 czerwca 2022 r.

Dnia 5 stycznia 2022 r. wpisano im przewidywaną i klasyfikacyjną ocenę zachowania (dobre), 9 czerwca – przewidywaną roczną ocenę z zachowania (bardzo dobre), a 20 czerwca 2022 r. ocenę klasyfikacyjną z zachowania (dobre).

W odniesieniu do trzech uczniów z klasy 1 e w pierwszym półroczu (wraz ze 120 punktami „startowymi”) uzyskali oni odpowiednio 225 punktów, 230 punktów oraz 270 punktów i na tej podstawie wychowawca 7 stycznia 2022 r. wpisał im przewidywaną i klasyfikacyjną ocenę z zachowania (wzorowa). W drugim półroczu nie zostały im wpisane punkty startowe i uzyskali oni odpowiednio: 120, 90 i 185 (średnia punktów: 172,5; 160 i 227,5). Dnia 9 czerwca 2022 r. wpisano przewidywaną roczną ocenę zachowania (odpowiednio: poprawna, poprawna, wzorowa), a 15 czerwca 2022 r. ocenę klasyfikacyjną z zachowania (poprawna, poprawna, wzorowa).

(akta kontroli str. 246-252)

Zgodnie z § 69 ust. 2 Statutu 120 punktów otrzymuje uczeń na początek roku szkolnego, a nie na początek każdego półrocza, tzn. z zapisów w Statucie nie wynika, aby na kolejne półrocze uczeń ponownie miał otrzymać punkty „startowe”.

(akta kontroli str. 70)

Wbrew literalnym zapisom Statutu w klasie 3 c w latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 wszystkim uczniom zarówno w I jak i II półroczu wychowawca wpisał po 120 punktów z zachowania. W klasie 2 e wychowawca punkty te wpisał tylko w I półroczu, co szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 246-252, 340, 342, 362-363)

Nie zawsze w ustalaniu ocen zachowania uwzględniano dodatkowe warunki wynikające z § 70 ust. 1 statutu, stanowiące np., że zachowania wzorowego nie można było ustalić uczniowi, który uzyskał w semestrze więcej niż 10 punktów ujemnych i miał więcej niż 10 godzin nieusprawiedliwionych, zachowania bardzo dobrego gdy uzyskał w semestrze więcej niż 20 punktów ujemnych i miał więcej niż 15 godzin nieusprawiedliwionych, a zachowania dobrego, gdy uzyskał w semestrze więcej niż 30 punktów ujemnych i miał do 20 godzin nieusprawiedliwionych. Analiza ocen wystawionych w latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 w jednej z klas, których dokumentacja była objęta szczegółowym badaniem, wskazała że ustalono ocenę zachowania wzorową uczniowi, który uzyskał 15 punktów ujemnych, a ocenę dobrą uczniom, którzy otrzymali 35 lub 40 punktów ujemnych,

(akta kontroli str. 192, 196-206)

Z wyjaśnień złożonych przez wychowawcę klasy wynikało, że przy ocenie zachowania tych uczniów uwzględniono zaangażowanie uczniów w działania na rzecz klasy oraz reprezentowanie Szkoły w zawodach. Wychowawczyni wyjaśniła również: *uczennica otrzymała ocenę semestralną z zachowania dobry pomimo 35 pkt ujemnych z uwagi na nieusprawiedliwione godziny. Dziewczyna posiada poważne problemy zdrowotne i rodzice czasami nie pamiętali żeby godziny usprawiedliwić w terminie. Jako wychowawca podjęłam taką decyzję (...)*.

(akta kontroli str. 697)

NIK zauważa, że zgodnie z § 71 statutu, za wymienione zachowania, tj. udział w zawodach sportowych, pracę na rzecz klasy można było uczniom przydzielić *punkty dodatnie*. Natomiast *punkty ujemne* nie dotyczyły wprost godzin/ opuszczonych i nieusprawiedliwionych, lecz mogły być przydzielane za: *samowolne opuszczenie budynku szkoły lub samowolne opuszczanie pojedynczych lekcji (ucieczki)*.

W roku szkolnym 2020/2021 przeprowadzono dwa, a w kolejnym 14³⁰ egzaminów klasyfikacyjnych. Szczegółowej analizie związanej z przeprowadzeniem egzaminów klasyfikacyjnych poddano dokumentację 10 egzaminów (63% wszystkich), tj. oba z roku szkolnego 2020/2021 i osiem z roku szkolnego 2021/2022. Trzy egzaminy

³⁰ Z czego 11 dotyczyło jednego ucznia realizującego indywidualny tok nauczania.

przeprowadzono na podstawie art. 44k ust. 2 ustawy o systemie oświaty³¹, tj. dla uczniów nieklasyfikowanych z przyczyn usprawiedliwionych. Siedem egzaminów zorganizowano dla ucznia spełniającego obowiązek szkolny lub obowiązek nauki poza szkołą, który zgodnie z art. 37 ust. 4 Prawa oświatowego uzyskiwał roczne oceny klasyfikacyjne na podstawie rocznych egzaminów klasyfikacyjnych z zakresu części podstawy programowej obowiązującej na danym etapie edukacyjnym, uzgodnionej na dany rok szkolny z dyrektorem szkoły³². Komisje ds. ww. egzaminów zostały powołane zarządzeniem Dyrektora, przy czym jeden z tych egzaminów został zorganizowany niezgodnie z przepisami, co opisano szerzej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Egzamin klasyfikacyjny (z chemii) dotyczył ustalenia oceny za II półrocze dla uczennicy, która uzyskała w I półroczu ocenę celującą z tego przedmiotu. Jak wynika z wyjaśnień wychowawcy klasy *uczennica nie mogła być klasyfikowana (...) gdyż miała bardzo słabą frekwencję na zajęciach z chemii w II semestrze (dużo poniżej 50%)*.

W wyniku egzaminu ustalono ocenę (dopuszczający) za okres objęty tym egzaminem, dodatkowo komisja na podstawie wyliczenia średniej z ocen z I półrocza oraz wyniku egzaminu ustaliła ocenę roczną z przedmiotu (dobry).

(akta kontroli str. 229, 253-267, 699)

Dla 94 uczniów z 16 klas przeprowadzono 96 egzaminów poprawkowych (jedynie w roku szkolnym 2021/2022). Analizą objęto 20³³ egzaminów (20,8%). Każdorazowo powodem przeprowadzenia egzaminu poprawkowego była ocena niedostateczna z danego przedmiotu. Egzamin przeprowadzono na podstawie § 16 w sprawie oceniania oraz zapisami Statutu.

W przypadku egzaminów klasyfikacyjnych i poprawkowych każdorazowo protokół zawierał: nazwę zajęć edukacyjnych, z których był przeprowadzony egzamin; imiona i nazwiska osób wchodzących w skład komisji; termin egzaminu; imię i nazwisko ucznia; zadania egzaminacyjne; ustaloną ocenę. Do każdego protokołu dołączono pisemną pracę ucznia oraz zawarto zwięzłą informację o ustnych odpowiedziach ucznia. W protokołach z egzaminów klasyfikacyjnych nie wskazano wprost przewodniczącego komisji. Jak wyjaśniła Dyrektor wynika to wprost z przepisów prawa: przewodniczącym jest nauczyciel prowadzący dane zajęcia edukacyjne.

NIK zauważa, przepisy oświatowe (§ 15 ust. 5 rozporządzenia w sprawie oceniania) nie wykluczają sytuacji, w której dwóch członków komisji przeprowadzającej egzamin klasyfikacyjny było nauczycielami danego przedmiotu.

W Szkole w okresie objętym kontrolą nie przeprowadzono komisyjnych sprawdzianów wiadomości i umiejętności i nie ustalano komisyjnie oceny z zachowania. Ani rodzice, ani uczniowie nie zgłaszali zastrzeżeń do Dyrektora od oceny osiągnięć edukacyjnych lub oceny zachowania.

(akta kontroli str. 229-231, 253-284, 700-706)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Niezapewnienie przez Dyrektora jednolitego podejścia w wystawianiu końcoworocznych ocen zachowania oraz prawidłowego brzmienia postanowień Statutu.

³¹ Dwa w roku szkolnym 2020/2021 (z języka francuskiego i wiedzy o społeczeństwie) i jeden w roku szkolnym 2021/2022 (z chemii).

³² Matematyka, język niemiecki, geografia, wychowanie fizyczne, język angielski, chemia, wiedza o społeczeństwie.

³³ Wszystkie przeprowadzone w dwóch klasach, których dokumentacja była objęta analizą, tj. 5 z 1e i 4 z 2c oraz 11 z pozostałych 14 klas

Zgodnie z § 69 ust. 2 Statutu uczeń miał otrzymać 120 punktów na początek roku szkolnego. W § 71 ust. 2 Statutu zapisano, iż ocena roczna jest wystawiana na podstawie średniej punktów uzyskanych w ciągu całego roku, tj. wszystkie punkty uzyskane w pierwszym i drugim semestrze należało zsumować i podzielić przez dwa. Co do zasady wychowawcy (niezgodnie z postanowieniami Statutu) przyznawali 120 punktów „startowych” zarówno w pierwszym, jak i drugim półroczu, tym niemniej jeden z wychowawców przyznawał te punkty tylko na początek roku szkolnego. W tej sytuacji uczeń zachowując się podobnie lub nawet poprawiając swoje zachowanie w II półroczu mógł otrzymać gorszą ocenę z zachowania na koniec roku. Takie przypadki miały miejsce w jednej z dwóch klas poddanych analizie, tj. w klasie 1e na koniec roku szkolnego 2021/2022, np.

- jeden z uczniów w I półroczu uzyskał 45 punktów dodatnich i 15 punktów ujemnych i ocenę dobrą z zachowania w I półroczu (dodano 120 punktów „startowych”), w II półroczu poprawił swoje zachowanie, gdyż otrzymał tylko punkty dodatnie (70), a pomimo tego ocena z zachowania obniżyła się z dobrej na poprawną;
- inny uczeń w I półroczu uzyskał 65 punktów dodatnich i 12 punktów ujemnych oraz ocenę bardzo dobrą z zachowania (dodano 120 punktów „startowych”), w II półroczu pomimo tego, że otrzymane przez ucznia punkty z zachowania były porównywalne (60 punktów dodatnich i 5 punktów ujemnych) roczna ocena z zachowania obniżyła się o dwa stopnie i uczeń na koniec roku otrzymał ocenę poprawną.

(akta kontroli str. 22-80, 362, 365)

Wychowawczynie klasy 2 e wyjaśniła: *Uczniowie wiedzieli o zasadach wystawiania ocen i konieczności większego wysiłku w celu ich otrzymania. Zwracałam uwagę w rozmowach z koleżankami wychowawczyniami oraz na posiedzeniach Rady Pedagogicznej na konieczność zmiany tego zapisu i miał on być poprawiony.*

(akta kontroli str. 443-449)

Wychowawca drugiej z klas objętych kontrolą przyznał (niezgodnie z literalnym brzmieniem postanowień Statutu) po 120 punktów uczniom zarówno w I jak i II półroczu i wyjaśnił, że *wpisanie 120 pkt na drugi semestr z zachowania wynika z mojej interpretacji statutu. Jeżeli semestry oceniamy oddzielnie a punktem wyjścia jest 120 pkt. co stanowi ocenę dobrą to logiczne dla mnie było, że uczeń w każdym semestrze musi zaczynać od 120 pkt.*

(akta kontroli str. 340,342, 388-393)

Przewodnicząca wyjaśniła, że § 69 ust. 2 zostanie poprawiony i uzyska brzmienie: *„Na początku semestru uczeń otrzymuje 120 punktów”.*

(akta kontroli str. 300-308)

Dyrektor wyjaśniła, że ww. zapis w statucie *jest nieprecyzyjny i zostanie poprawiony. W zamyśle, kiedy wprowadzaliśmy punktowy system oceniania, było przyznanie uczniom 120 punktów na każdy semestr. Tak było w pierwszym roku, wszyscy uczniowie mieli wpisane po 120 pkt przez administratora dziennika. I to być może spowodowało, że ten błąd nie został zauważony i poprawiony. W dzienniku Vulcan każdy wychowawca ma obowiązek wpisania punktów (administrator nie ma dostępu). Niektórzy nauczyciele pamiętają zamyśl, metodologię wpisali punkty zarówno w pierwszym, jak i w drugim semestrze, a niektórzy potraktowali literalnie zapis Statutu. Stąd wyniknęły różnice, które nie powinny mieć miejsca. Uczniowie powinni mieć takie same szanse na uzyskanie ocen z zachowania w obydwu semestrach i zapis musi zostać sprecyzowany.*

(akta kontroli str. 291-293)

W sprawie tego, ilu uczniom i w których klasach w latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022 punkty te zostały dopisane w II półroczu, a w ilu nie, Dyrektor wyjaśniła, że za rok szkolny 2020/2021 nie ma już możliwości przeprowadzenia weryfikacji (z uwagi na niedostępność danych zapisanych w aplikacji *Librus*). W roku szkolnym 2021/2022 na 23 klasy tylko w klasie 1 e nauczyciel nie doliczył 120 w II semestrze. W pięciu klasach punktów nie wpisano fizycznie do dziennika, ale doliczono je do punktacji ogólnej. *W roku szkolnym 2022/2023 zapis zostanie doprecyzowany, a nauczyciele będą mieli obowiązek wpisania 120 punktów w przeciągu dwóch tygodni po rozpoczęciu nauki w danym półroczu.*

(akta kontroli str. 291-293)

2. Niezgodnie z WZO wystawiono oceny roczne niektórym uczniom z wychowania fizycznego i chemii w latach szkolnych 2020/2021 i 2021/2022, a mianowicie:

- z WF w roku szkolnym 2020/2021 w klasie 1 c:
 - a) siedmiu uczniom na I semestr wystawiono ocenę bardzo dobrą, pomimo że zgodnie ze Statutem dla średniej ważonej rocznej od 5,61 (wszyscy wymienieni uczniowie mieli wyższą średnią) należało wystawić ocenę celującą;
 - b) dwóm uczniom na I semestr wystawiono ocenę dobrą, pomimo że zgodnie ze Statutem dla średniej ważonej rocznej od 4,61 (wymienieni uczniowie mieli wyższą średnią) należało wystawić ocenę bardzo dobrą;
 - c) uczniowi na koniec roku szkolnego wystawiono ocenę dobrą, pomimo że zgodnie ze Statutem dla średniej ważonej rocznej od 4,61 (uczeń miał średnią 4,64) należało wystawić ocenę bardzo dobrą;
- z chemii w roku szkolnym 2021/2022 w klasie 1e uczniowi jednemu wystawiono ocenę dostateczną, pomimo że zgodnie ze Statutem dla średniej ważonej rocznej od 3,61 (uczeń miał średnią 3,65) należało wystawić ocenę dobrą.

(akta kontroli str.187, 208)

W odniesieniu do ocen wystawionych z WF w klasie 1 c nauczyciel wyjaśnił, że pierwszy semestr roku szkolnego 2020/2021 był jego pierwszym rokiem pracy, a nauka w większości odbywała się w trybie zdalnym. *W tej formie nauczania WF ciężko jest zweryfikować realne umiejętności uczniów. W trakcie lekcji zdalnych wymienieni uczniowie nie wykazywali się wystarczającą aktywnością. Zdolności tych uczniów i szeroko rozumiana sprawność fizyczna nie były współmierne do oceny celującej bądź bardzo dobrej. Wystawione oceny zostały przez uczniów zaakceptowane.*

(akta kontroli str. 401-402)

Nauczycielka chemii przyznała się do pomyłki i wyjaśniła, że błąd ten mógł wynikać z konieczności odręcznego przepisania średniej z jednego półrocza, zsumowania ze średnią z drugiego półrocza, wyliczenia średniej i wpisania oceny w innej zakładce dziennika (tak funkcjonował *Vulcan* w roku 2021/2022). *Najprawdopodobniej popełniłam błąd przy przepisywaniu średnich z półrocza, ponieważ wystawianie ocen i cały proces liczenia, odbył się w obecności ucznia, a zainteresowany nie zgłaszał zastrzeżeń wystawiłam ocenę dostateczny.*

(akta kontroli str. 403-404)

Zaakceptowanie przez uczniów ocen (w przypadku WF) lub niezgłoszenie przez ucznia zastrzeżeń do oceny (w przypadku chemii) nie może być okolicznością usprawiedliwiającą wystawienie ocen rocznych niezgodnie z zapisami w Statucie zwłaszcza w przypadkach, kiedy wystawiono oceny niższe, tj. krzywdzące uczniów.

3. Dyrektor zorganizowała egzamin klasyfikacyjny z wychowania fizycznego dla ucznia spełniającego obowiązek szkolny lub obowiązek nauki poza szkołą (indywidualny tok nauki), mimo braku podstawy prawnej do jego przeprowadzenia.

Dla jednego z uczniów przeprowadzono egzamin klasyfikacyjny z WF, pomimo że zgodnie z § 15 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia w sprawie oceniania, dla ucznia, spełniającego obowiązek szkolny lub obowiązek nauki poza szkołą zgodnie z art. 37 ust. 1 Prawa oświatowego, nie przeprowadza się egzaminu klasyfikacyjnego m.in. z wychowania fizycznego. Ponadto, jeśli już przeprowadzono taki egzamin, to powinien on mieć formę praktyczną, a nie ustną i pisemną (§ 15 ust. 2 ww. rozporządzenia).

Dyrektor wyjaśniła, że *faktycznie zgodnie z rozporządzeniem nie powinniśmy przeprowadzać egzaminu z WF, ale wydaje mi się, że jego przeprowadzenie nie było dla ucznia niekorzystne. Forma praktyczna była niemożliwa, ze względu na odległość (uczeń przebywał w Czechach).*

(akta kontroli str. 253-284, 702-706)

Wyjaśnienia te nie mogą zostać uwzględnione wobec jednoznacznego brzmienia przytoczonych przepisów oświatowych.

OCENA CZĄSTKOWA

W Liceum nauczyciele nie zawsze prawidłowo stosowali zasady dotyczące oceniania wyników w nauce, kontrola ujawniła przypadki wystawiania ocen rocznych niewynikających ze średniej ocen cząstkowych. Proces oceniania był rzetelnie dokumentowany, a egzaminy klasyfikacyjne (poza jednym) przeprowadzane zgodnie z wymogami. Zachowanie uczniów nie było oceniane wg tych samych zasad – na skutek niejednolitej interpretacji przez nauczycieli niejednoznacznych postanowień Statutu uczniowie jednej z klas w jednym roku szkolnym zostali ocenieni w sposób mniej korzystny niż pozostali uczniowie. Do zaistnienia nieprawidłowości, poza niewłaściwym sformułowaniem postanowień Statutu, przyczyniła się zmiana dostawcy dziennika elektronicznego.

OBSZAR

3. Nadzór pedagogiczny nad ocenianiem uczniów

Opis stanu faktycznego

Plany nadzoru pedagogicznego na lata szkolne 2020/2021-2022/2023 zostały przedstawione Radzie Pedagogicznej odpowiednio 10 września 2020 r., 9 września 2021 r. oraz 15 września 2022 r., tj. w terminie wymaganym w § 23 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego³⁴. Plany te były zatwierdzane na mocy uchwał Rady Pedagogicznej³⁵, mimo iż zgodnie z art. 70 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe, rada pedagogiczna nie ma kompetencji stanowiących w tym zakresie, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 428-430)

Plany nadzoru zawierały elementy wymagane na podstawie § 23 ust. 3 w związku z § 22 ust. 1 pkt 2 i 3 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego, w tym m.in. plany obserwacji zajęć dydaktycznych. Plan obserwacji na rok szkolny 2020/2021 obejmował obserwację m.in. sposobu oceniania uczniów na lekcjach prowadzonych przez 11 nauczycieli, na rok szkolny 2021/2022 – obserwację lekcji sześciu nauczycieli, a na rok 2022/2023 – 16. W obszarach wspomaganie nauczycieli uwzględniano m.in. wspieranie nauczycieli w zakresie pracy zdalnej, diagnozowanie potrzeb nauczycieli w zakresie nauczania zdalnego. W tematyce szkoleń na posiedzeniach Rady planowano np. warsztaty z nauczania zdalnego oraz wykład „Jak wspierać uczniów przy nauce zdalnej”.

Plany nadzoru pedagogicznego nie były modyfikowane, nie podejmowano działań nadzorczych w trybie doraźnym. Zaplanowane działania zostały zrealizowane.

(akta kontroli str. 506-543, 634-636)

³⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 1551, ze zm.

³⁵ Uchwały nr: 57/2020 z 10 września 2020 r., 60/2021 z 9 września 2021 r. oraz 36/2022 z 15 września 2022 r.

Zawarte w planie nadzoru na rok szkolny 2021/2022 wnioski i zalecenia wynikające z realizacji planu nadzoru w roku 2020/2021 uwzględniały tematykę systematycznego oceniania wg ustalonych zasad (różnorodność oceniania wg PZO) oraz nacisk na indywidualizację działania. W zaleceniach podano, że należy konsekwentnie przestrzegać zasad oceniania zawartych w Statucie, a dokument ten zmodyfikować dostosowując do zmian prawnych. Wskazano także, że należy dostosować materiał do potrzeb uczniów, uwzględniać ewentualne zaległości wynikające z nauczania zdalnego, zastosować wnioski z diagnoz, zadbać o indywidualizację pracy na lekcji oraz aktywizować uczniów na lekcjach.

(akta kontroli str. 521-531)

W roku szkolnym 2020/2021 prowadzona była kontrola zgodności zasad oceniania z zapisami Statutu Szkoły. W ramach kontroli analizowano dokumentację nauczycieli, dzienniki lekcyjne, prace pisemne uczniów oraz prowadzono obserwację zajęć. Przedmiotem kontroli było m.in. to, czy ocenianie jest systematyczne, czy oceniane są różne formy aktywności uczniów, czy ocena poszczególnych zadań (w pracach pisemnych) opiera się na jasnych kryteriach i czy ocenione prace zawierają informację zwrotną dla ucznia (co należy poprawić, czy są wskazówki do dalszej pracy). Podczas obserwacji zajęć w ramach kontroli sprawdzano m.in., co podlegało ocenie, jakie formy oceny stosował nauczyciel, czy uzasadniał stawiane stopnie, czy udzielał informacji zwrotnej, czy uczniowie mieli okazję do zadawania pytań oraz do samooceny.

(akta kontroli str. 570-578)

W okresie objętym kontrolą w ramach prowadzonych obserwacji lekcji sprawdzano m.in., czy dokonuje się systematycznej oceny pracy uczniów, czy stosuje się ocenę jawną, obiektywną i umotywowaną i czy przestrzegano wewnątrzszkolnych zasad oceniania. Zasadniczo wyniki obserwacji były pozytywne. Formułowane uwagi i zalecenia dotyczyły m.in. braku w dzienniku ocen z kategorii praca domowa u pięciu nauczycieli (zalecono zadawanie uczniom prac domowych, aby zgodnie z PZO uczniowie mieli oceny z różnych form aktywności), zbyt małej liczby ocen z przedmiotu (u trzech nauczycieli). Jeden z nauczycieli otrzymał zalecenie, aby przestrzegać wewnątrzszkolnych zasad oceniania oraz oceniać uczniów systematycznie³⁶ (poza zbyt małą liczbą ocen brak było oceny pracy uczniów na lekcji), a inny, aby wprowadzić do dziennika elektronicznego (po zmianie) prawidłowe opisy i nazwy kategorii ocen. Do niektórych kart obserwacji lekcji załączone były wydruki wskazujące na przeglądanie bieżących ocen w dzienniku elektronicznym. Plan obserwacji został wykonany.

(akta kontroli str. 584-626)

Wyniki i wnioski ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2020/2021 dotyczyły działań prowadzonych w obszarze zgodności zasad oceniania z zapisami Statutu Szkoły. Wskazano, że w związku z wielomiesięczną pracą zdalną opracowano nowe zasady oceniania uczniów, a nauczyciele konsekwentnie oceniali pracę uczniów zgodnie z obowiązującymi zasadami. Jako zalecenie sformułowano rozważenie wykorzystania nowych zasad oceniania przy pracy stacjonarnej.

(akta kontroli str. 544, 547)

We wnioskach wynikających ze sprawowanego nadzoru dyrektora szkoły w roku szkolnym 2021/2022 wskazano m.in., że uczniowie byli systematycznie oceniani wg ustalonych zasad. W zaleceniach podano jednak, że należy konsekwentnie przestrzegać zasad oceniania zapisanych w Statucie Szkoły, a zapisy w tym dokumencie zostaną zmienione. *Podstawą zmian jest analiza wyników matury, rozmowy z rodzicami, uczniami i gronem pedagogicznym. Zostanie wprowadzona*

³⁶ Takie zalecenie sformułowano w stosunku do trzech nauczycieli.

waga ocen 1 i 0 (dla diagnozy po szkole podstawowej i próbnej matury) oraz obowiązek zaliczenia określonej liczby prac klasowych i sprawdzianów na ocenę pozytywną. Zmiany te mają na celu wypracowanie wśród uczniów systematyczności oraz opanowania wymagań edukacyjnych niezbędnych do zdania egzaminu maturalnego.

W roku szkolnym 2022/2023 (I półrocze) wnioski ze sprawowanego nadzoru nie obejmowały kwestii oceniania.

(akta kontroli str. 567)

W okresie objętym kontrolą odniesienia wprost odnoszące się do kwestii oceniania znalazły odbicie w dokumentach dotyczących roku szkolnego 2021/2022. Wyjaśniając, czy w okresie objętym kontrolą prowadziła w ramach sprawowanego nadzoru działania, które nie zostały wprost wskazane w dokumentach dotyczących tego nadzoru oraz jakie wnioski wynikały z tych poszczególnych działań, a także dlaczego nie znalazły pełnego odbicia w protokołach Rady Pedagogicznej i sprawozdaniach z nadzoru, Dyrektor podała: *Przepisy wymagają tylko sformułowania ogólnych wniosków z nadzoru. Nie mniej jednak wyniki, oceny uczniów analizowane są na posiedzeniach rady pedagogicznej: klasyfikacyjnej i plenarnej. Do protokołów dołączane są wydruki dotyczące ocen śródrocznych, rocznych i końcowych poszczególnych uczniów. Na radzie plenarnej analizowane są wyniki poszczególnych klas, średnia ocen, frekwencja, uczniowie z najwyższą średnią, najniższą, osoby opuszczające pojedyncze godziny etc. Zgodnie z art. 73 ust. 2 ustawy Prawo oświatowe rada pedagogiczna ustala regulamin swojej działalności. Zebrania rady pedagogicznej są protokołowane. Przepisy prawa wskazują tylko, że zebrania należy protokołować, nie określają natomiast, w jakiej formie protokołować oraz jak przechowywać protokoły.*

(akta kontroli str. 702-706)

W okresie objętym kontrolą Dyrektor przedstawiała na zebraniu Rady, nie rzadziej niż dwa razy w roku szkolnym, wyniki i wnioski wynikające ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego, zgodnie z art. 69 ust. 7 ustawy Prawo oświatowe oraz § 24 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego. Odpowiednio 2 września 2020 r. i 7 września 2021 r. Rada podjęła uchwały w sprawie sposobu wykorzystania wyników nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2020/2021 oraz 2021/2022. Plan nadzoru stanowił załącznik do uchwały.

(akta kontroli str. 568-569)

W Szkole prowadzono wewnętrzne diagnozy edukacyjne, a także analizowano wyniki egzaminów zewnętrznych.

Przykładowo, wyniki diagnozy przeprowadzonej w klasie pierwszej z matematyki były następujące: uczniowie uzyskali od 5 do 58% maksymalnej liczby punktów, przy czym tylko trzy osoby uzyskały wynik powyżej 30%. Uśredniony wynik szkoły (21%) był taki sam, jak wynik województwa, i o jeden punkt procentowy niższy od wyniku dla całego kraju (diagnoza została przeprowadzona z wykorzystaniem narzędzia, które umożliwiało dokonywanie porównań statystycznych z innymi szkołami biorącymi udział w diagnozie).

(akta kontroli str. 641-691)

W sprawie prowadzonych diagnoz wewnętrznych Dyrektor wyjaśniła: *Klasy pierwsze poddawane są diagnozie wstępnej – uczniowie piszą testy diagnozujące z języka polskiego, matematyki, języka angielskiego i przedmiotów realizowanych na poziomie rozszerzonym w danej klasie. Wyniki diagnoz są analizowane przez nauczycieli w zespołach przedmiotowych i są podstawą do zaplanowania pracy w danej klasie. W klasach maturalnych przeprowadza się próbne egzaminy maturalne z języka polskiego, języków obcych i matematyki oraz przedmiotów w zakresie rozszerzonym. Wyniki matur próbnych wskazują, co uczniowie opanowali zadowalającym stopniu,*

jakie mają braki, co trzeba powtórzyć i nad czym popracować. Jest to również podstawa do opracowania planu pracy, który jest realizowany na zajęciach lekcyjnych i zajęciach dodatkowych, organizowanych przez nauczycieli. Dodatkowo, w Wewnętrznych Zasadach Oceniania (§ 63 ust. 2 lit. b Statutu), został wprowadzony, jako forma sprawdzenia wiadomości i umiejętności, sprawdzian, który składa się z zadań typu maturalnego i jest przeprowadzany przez nauczycieli na bieżąco od pierwszej klasy. Ponadto, co najmniej raz w roku zespoły przedmiotowe spotykają się z dyrektorem szkoły. W trakcie tego zebrania szczegółowo omawiane są wyniki matur z danego przedmiotu. Taka forma analizy wydaje się być skuteczniejsza, ponieważ nauczyciele danego przedmiotu są skupieni i zainteresowani. Analizowane są wyniki szkoły, poszczególnych klas pod kątem zdawalności procentowej, analizowane są poszczególne zadania, pod kątem ich łatwości czy trudności dla uczniów. Wyciągane są wnioski do pracy na kolejny rok. W roku szkolnym 2022/2023 takie wnioski nie były szczegółowo przedstawiane ze względu na to, że w 2023 roku będzie nowa matura.

(akta kontroli str. 702-706)

NIK zauważa, że chociaż jednym z powodów wprowadzenia zmian w systemie oceniania (rezygnacja ze zróżnicowania wag przypisywanych ocenom za różne rodzaje aktywności) była analiza wyników egzaminu maturalnego, to potrzeba takich zmian nie wynika bezpośrednio z dokumentów związanych z przeprowadzeniem tej analizy.

W dokumentach dotyczących egzaminu maturalnego nie były zamieszczane wyniki analizy korelacji oceniania wewnętrznego z wynikami egzaminów zewnętrznych. Dyrektor wyjaśniła: *Należy zadać pytanie: czemu ma służyć to zestawienie i jakie wnioski z niego można będzie wyciągnąć. Takie zestawienie, według mnie, niczego nie wykazuje, ponieważ:*

- *pozytywną ocenę bieżącą uzyskuje uczeń, który wykazał się wiadomościami lub umiejętnościami na poziomie 40% zakresu materiału, który podlega sprawdzeniu i ocenieniu w danej chwili, a matura uznawana jest za zdaną po uzyskaniu 30%, ocena śródroczna / roczna to zaledwie niewielka część tego, co sprawdzane jest na egzaminie maturalnym.*
- *aby analiza była pełna i rzetelna należałoby sprawdzić na jaką ocenę uczeń zaliczył materiał z danego działu i jak sobie poradził z tym konkretnym materiałem na maturze, pod warunkiem, że w arkuszu akurat znalazło się zadanie z tego działu – nie zawsze tak się zdarza.*
- *na ocenę roczną uczeń pracuje systematycznie przez cały rok, na wynik maturalny przez wiele lat, na wynik matury składa wiele czynników, nie tylko wiedza i umiejętności, jakie opanował uczeń podczas nauki w szkole. Jest to również dyspozycja dnia, poziom odporności na stres, zestaw zadań w arkuszu maturalnym....,*
- *jaki wniosek można wyciągnąć z porównania oceny rocznej i wyniku egzaminu maturalnego w następującym przypadku: uczeń uzyskuje z języka polskiego ocenę końcową bardzo dobry, maturę z języka polskiego zdaje na 35% - czy to oznacza, że uczeń miał zawyżoną ocenę z przedmiotu? I analogicznie, uczeń skończył szkołę z oceną dopuszczającą z przedmiotu, a maturę zdał na 50% - czy to oznacza, że uczeń miał zaniżoną ocenę z przedmiotu, został nierzetelnie oceniony? Takie sytuacje się zdarzają.*

(akta kontroli str. 702-706)

Na temat trafności oceniania w ramach nauczanego przedmiotu np. w stosunku do wyników egzaminów zewnętrznych wypowiedzieli się także w wyjaśnieniach czterej

nauczyciele, podając m.in., że *jest ona zależna w ogromnej mierze od zespołu klasowego, jego predyspozycji i zaangażowania; często sukcesem jest samo dotarcie uczniów do matury z ocenami dopuszczającymi i zdanie tego egzaminu, ponieważ zasadniczo nie mamy naboru uczniów o wysokiej punktacji*. Trafność tę w odniesieniu do nauczanych przedmiotów ocenili jako zadowalającą (język polski, język angielski) oraz mało zadowalającą (matematyka).

(akta kontroli str. 448, 458, 471, 500)

Analiza 10 uchwał rady pedagogicznej dobranych w sposób celowy³⁷ oraz protokołów rady pedagogicznej z zebrań, na których uchwały te zostały podjęte, wykazała, że:

- we wszystkich uchwałach jako podstawę prawną wskazano art. 70 ust. 1 lub art. 70 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo oświatowe;
- w podstawie prawnej uchwał dotyczących zatwierdzenia wyników klasyfikacji uczniów, którzy przystąpili do egzaminów poprawkowych nie wskazywano art. 44m ust. 6 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty³⁸;
- uchwały nie zawierały informacji o uzasadnieniu stanowiska Rady Pedagogicznej (wskazywano np., że Rada zatwierdza wyniki klasyfikacji śródrocznej określonych klas, a wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Szkoły);
- protokoły posiedzeń klasyfikacyjnych Rady Pedagogicznej nie zawierały informacji świadczących o omawianiu przez wychowawców klas wyników klasyfikacji, mocnych i słabych stron zespołów klasowych oraz podjętych działaniach wychowawczych;
- w protokołach posiedzeń Rady Pedagogicznej nie podawano przyczyny nieklasyfikowania uczniów ani uzasadnienie obniżonych ocen zachowania w powiązaniu z WZO.

(akta kontroli str. 629-633)

Dyrektor wyjaśniła, że brak art. 44m ust. 6 ustawy o systemie oświaty to błędny zapis i w następnych uchwałach ta podstawa prawna zostanie umieszczona; uchwała Rady Pedagogicznej zawiera ewentualne uzasadnienie w formie załącznika, a na posiedzeniu Rady Pedagogicznej wychowawcy przedstawiają wyniki klasyfikacji poszczególnych klas; wydruki wyników z dziennika elektronicznego stanowią załączniki do protokołów, a oceny z zachowania wystawiane są zgodnie z kryteriami zawartymi w WZO.

(akta kontroli str. 637-640)

NIK podkreśla, że zgodnie z regulaminem Rady Pedagogicznej protokół posiedzenia powinien zawierać m.in. przebieg zebrania (streszczenie wystąpień i dyskusji).

(akta kontroli str. 440)

W okresie objętym kontrolą do Szkoły nie wpływały skargi ani wnioski dotyczące przedmiotu kontroli NIK.

W § 56 Statutu wskazano, że uczeń lub jego rodzic w przypadku naruszenia prawa ucznia jest uprawniony do składania skarg pisemnie, a także ustnie do protokołu według następującej procedury:

- 1) powiadamia opiekuna samorządu uczniowskiego,
- 2) kieruje skargę do Dyrektora szkoły, który w zależności od wagi sprawy samodzielnie ją rozwiązuje bądź konsultuje z organami szkoły,

³⁷ Dobrano uchwały dotyczące klasyfikowania i promowania uczniów do następnej klasy (lub ukończenia szkoły) w roku szkolnym 2020/2021 i 2021/2022; uchwały dotyczące wyrażenia zgody na egzaminy klasyfikacyjne, promowania uczniów, którzy przystąpili do egzaminów klasyfikacyjnych lub poprawkowych, w tym dotyczących decyzji o promowaniu do następnej klasy uczniów, którzy nie zdali egzaminu poprawkowego.

³⁸ Dz. U. z 2022 r. poz. 2230.

- 3) Dyrektor podejmuje wiążące decyzje w terminie 14 dni. Treść decyzji przekazuje się wnioskodawcy.

Wyjaśniając, w jaki sposób Szkoła zapewnia powszechny dostęp do informacji o sposobach składania skarg i wniosków, skoro informacji takich nie ma na stronie internetowej Szkoły (także stronie BIP), Dyrektor podała, że książka skarg i wniosków jest dostępna w sekretariacie (umieszczona w widocznym miejscu).

(akta kontroli str. 22-80, 417, 637-640)

W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 (I półrocze) w Szkole przeprowadzono jedną kontrolę związaną z funkcjonowaniem systemu oceniania osiągnięć edukacyjnych i zachowania. Na podstawie skargi rodzica ucznia Liceum 7 września 2022 r. przedstawiciel Kuratorium Oświaty w Kielcach przeprowadził kontrolę przestrzegania zasad oceniania oraz przeprowadzania egzaminów poprawkowych. Analizie poddano bieżące ocenianie oraz klasyfikowanie jednego z uczniów, który otrzymał negatywną końcową ocenę z biologii, przystąpił także do egzaminu poprawkowego z tego przedmiotu, również otrzymując ocenę niedostateczną. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości i nie sformułowano zaleceń.

(akta kontroli str. 418-427)

W dniach od 18 maja do 6 czerwca 2021 r. w Szkole przeprowadzono audyt wewnętrzny³⁹ dotyczący jej funkcjonowania pod względem finansowym, prawnym i organizacyjnym. Stwierdzone nieprawidłowości i uchybienia nie były związane z ocenianiem osiągnięć edukacyjnych ani zachowania uczniów.

(akta kontroli str. 503-505)

Z wyjaśnień złożonych przez Dyrektora, pedagoga oraz czterech nauczycieli wynikało m.in. że tworzenie wewnątrzszkolnych zasad oceniania jest potrzebne i status WZO w Szkole jest wysoki. Wśród czynników mających wpływ na kształtowanie WZO wymieniano jako najważniejsze specyficzne uwarunkowania wewnątrzszkolne, podstawę programową nauczania oraz zewnętrzną ocenę uczniów. Zdaniem nauczycieli wprowadzenie zasad oceniania ujednolici traktowanie uczniów, stanowi punkt odniesienia w przypadku kwestii spornych. W ich opinii w Szkole powinien być jeden system oceniania, bez różnicowania np. między przedmiotami humanistycznymi i ścisłymi, a ocena osiągnięć edukacyjnych ucznia powinna być odrębna od oceny jego zachowania. Jeden z nauczycieli wskazał m.in., że możliwości zastosowania inspirowanych i sprawdzonych, choć niekiedy bardzo prostych metod pracy z innych krajów ogranicza duża liczebność klas w Szkole (do 40 osób).

(akta kontroli str. 443-502)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na tym, że Dyrektor Szkoły przedstawiała Radzie do zatwierdzenia plany nadzoru pedagogicznego na lata 2020/2021-2022/2023, mimo że zgodnie z art. 70 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe, organ ten nie ma kompetencji stanowiących w zakresie uchwalania takich planów. W regulaminie Rady nie wskazano także możliwości zasięgania opinii Rady w tej sprawie. Zgodnie z § 23 ust. 1 rozporządzenia w sprawie nadzoru pedagogicznego, dyrektor szkoły opracowuje na każdy rok szkolny plan nadzoru pedagogicznego, który przedstawia na zebraniu rady pedagogicznej.

(akta kontroli str. 428-442)

Dyrektor wyjaśniła: *Uchwały dotyczące nadzoru pedagogicznego są opiniowane przez Radę Pedagogiczną nie zatwierdzane. W związku z tym nastąpił błąd w sporządzeniu uchwały.*

(akta kontroli str. 637-640)

³⁹ Audyt przeprowadzili audytorzy z organu prowadzącego.

OCENA CZĄSTKOWA

Wprowadzone w okresie objętym kontrolą zmiany w systemie oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów wynikały m.in. z wniosków sformułowanych w ramach nadzoru pedagogicznego. Dyrektor Szkoły zainicjowała – wykorzystując doświadczenia z okresu nauczania zdalnego oraz opinie interesariuszy (w szczególności uczniów i ich rodziców) – proces doskonalenia systemu oceniania. Podejmowane działania nie zawsze były dokumentowane w sposób kompletny, w szczególności dotyczyło to wyników prowadzonych analiz oraz treści protokołów posiedzeń Rady Pedagogicznej, które nie zawierały streszczeń wszystkich wystąpień i dyskusji. Prowadząc nadzór pedagogiczny Dyrektor wykorzystywała przewidziane w przepisach oświatowych formy i sposoby działania, przy czym nie zapewniła ona prawidłowego sformułowania uchwał Rady Pedagogicznej.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski	<p>W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski i uwagę:</p> <ol style="list-style-type: none"><li data-bbox="443 750 1390 862">1. Dostosowanie postanowień statutu Szkoły dotyczących oceniania wewnątrzszkolnego do obowiązujących przepisów oświatowych w sposób eliminujący stwierdzone w wyniku kontroli nieprawidłowości.<li data-bbox="443 873 1390 940">2. Podjęcie działań w celu usunięcia niespójności pomiędzy przedmiotowymi systemami oceniania a Statutem.<li data-bbox="443 952 1390 1019">3. Zapewnienie jednolitego podejścia przy wystawianiu końcoworocznych ocen zachowania.<li data-bbox="443 1030 1390 1064">4. Wyeliminowanie przypadków wystawiania ocen rocznych niezgodnie z WZO.<li data-bbox="443 1075 1390 1187">5. Organizowanie egzaminów klasyfikacyjnych, o których mowa w art. 37 ust. 4 Prawa oświatowego, z uwzględnieniem przepisów rozporządzenia w sprawie oceniania.<li data-bbox="443 1198 1390 1265">6. Zaprzestanie przedstawiania Radzie do uchwalenia planów nadzoru pedagogicznego.
Uwaga	<p>Charakter i skala stwierdzonych nieprawidłowości dotyczących obszaru oceniania uczniów w Szkole wskazują na konieczność wzmocnienia nadzoru pedagogicznego w tym zakresie.</p>

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwagi i
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, maja 2023 r.

Kontrolerzy
Iwona Rezner
doradca ekonomiczny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach
Dyrektor
Grzegorz Walendzik

.....
podpis

.....
podpis

Arkadiusz Pawlik
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis